

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

ZAKON O GASU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, juli 2014. godine

ZAKON O GASU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I OPĆE ODREDBE

Član 1. (Opće odredbe)

- (1) Ovim zakonom uređuju se: strategija, politika i planiranje razvoja gasnog sektora, učesnici u gasnom sektoru, pravila i uslovi za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa, razdvajanje djelatnosti i funkcionisanje gasnog sektora, operatori sistema, pristup treće strane sistemu za prirodni gas, tržište gasom i regulisanje tržišta, nadležnosti Regulatorne komisije u gasnom sektoru, energetske dozvole, licence i tehnički propisi, izgradnja i rekonstrukcija infrastrukturnih objekata, prava i obaveze proizvođača, snabdjevača i kupaca gasa, sigurnost snabdijevanja gasom i mjere u slučaju poremećaja na tržištu gasa, upravni nadzor i inspekcija, te druga pitanja od značaja za gasni sektor u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).
- (2) Regulisanje transporta prirodnog gasa, međunarodna trgovina, upravljanje, balansiranje i pomoćne usluge transportnog sistema, nisu predmet ovog zakona.

II CILJEVI

Član 2. (Ciljevi)

Osnovni ciljevi ovog zakona su:

- 1) obezbjeđenje kontinuiranog, sigurnog i kvalitetnog snabdijevanja kupaca prirodnim gasom;
- 2) uključivanje u međunarodno tržište prirodnim gasom, putem jedinstvenog tržišta prirodnog gasa u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH), obezbjeđenjem usklađenosti tržišta prirodnog gasa BiH i kompatibilnosti sistema prirodnog gasa BiH sa drugim regionalnim i evropskim tržištima i sistemima;
- 3) podsticanje održivog razvoja tržišta prirodnog gasa;
- 4) energetska efikasnost;
- 5) zaštita okoliša u skladu sa propisima i domaćim i međunarodnim standardima;
- 6) zaštita interesa korisnika sistema;
- 7) obezbjeđenje transparentnih i nediskriminatornih tarifa za proizvodnju, distribuciju i snabdijevanje prirodnim gasom;
- 8) obezbjeđenje pristupa sistemu na nediskriminatoran, transparentan način koji odražava stvarne troškove;
- 9) obezbjeđenje da distributivni i transportni sistemi funkcionišu putem subjekata koji su nezavisni po formi, organizaciji i odlučivanju od drugih aktivnosti koje nisu vezane za distribuciju i transport;
- 10) obezbjeđenje uslova kojima je izvorima biogasa i drugim tipovima gasa iz biomase omogućen nediskriminatoran pristup gasnom sistemu, uzimajući u obzir neophodne zahtjeve kvaliteta, tehničke propise i sigurnosne standarde;
- 11) obaveza vršenja javne usluge preduzeća za prirodni gas;
- 12) zaštita prava socijalno ugroženih kupaca.

Član 3. (Definicije)

U smislu ovog zakona:

- 1) „Biogas“ znači gas proizveden putem pretvaranja organskih tvari na obnovljivoj osnovi, uključujući, ali ne ograničavajući se na materijale iz obnovljivih postrojenja i biljne i životinjske otpadne materijale;
- 2) „Direktni vod“ znači dodatni cjevovod za prirodni gas koji dopunjuje međusobno povezani sistem;
- 3) „Distribucija“ znači prijenos prirodnog gasa kroz lokalne mreže gasovoda s ciljem njegove isporuke kupcima, ali ne uključuje snabdijevanje;
- 4) „Domaćinstvo“ znači kupac koji kupuje prirodni gas za potrošnju u vlastitom domaćinstvu;
- 5) „Dozvola za rad (licenca)“ znači ovlaštenje nadležnog organa za obavljanje djelatnosti propisane ovim zakonom;
- 6) „Dugoročno planiranje“ znači planiranje kapaciteta snabdijevanja i transporta preduzeća za prirodni gas na dugoročnoj osnovi u cilju zadovoljenja potražnje sistema za prirodnim gasom, diversifikacije izvora i obezbjeđenja snabdijevanja kupaca;
- 7) „Energetska dozvola“ znači upravni akt koji izdaje Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije (u daljem tekstu: Ministarstvo) investitoru u postupku prikupljanja potrebnih dozvola za izgradnju objekta;
- 8) „Energetski subjekat za gas“ je pravno lice koje obavlja jednu od slijedećih energetskih djelatnosti: istraživanje i proizvodnju gasa, transport gasa, distribuciju gasa, skladištenje gasa uključujući i objekat za ukapljeni prirodni gas (LNG), snabdijevanje gasom, a odgovorno je za komercijalna i tehnička pitanja, te održavanje sistema vezanih uz te djelatnosti, ali ne smije uključivati krajnje kupce;
- 9) „FERK“ znači Regulatorna komisija za energiju uspostavljena u skladu sa Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH i ovim zakonom;
- 10) „Gas“ je prirodni gas uključujući i ukapljeni prirodni gas (u daljem tekstu: LNG), biogas i druge vrste gasa ako se te vrste gasa mogu tehnički i sigurno transportovati kroz gasni sistem, ali isključuje propan, butan i drugi industrijski gas u bocama;
- 11) „Horizontalno integrisani energetski subjekat“ znači preduzeće koje obavlja barem jednu od funkcija proizvodnje, transporta, distribucije, snabdijevanja ili skladištenja prirodnog gasa i djelatnost koja nije povezana s prirodnim gasom;
- 12) „Integrisani energetski subjekat za prirodni gas“ znači vertikalno ili horizontalno integrisano preduzeće;
- 13) „Interkonektor“ znači transportni gasovod koji prelazi granicu između dvije države samo radi povezivanja transportnih sistema tih država;
- 14) „Javna usluga snabdijevanja gasom“ znači garantovani nivo usluge koju će energetski subjekat za gas pružiti kupcima u općem društvenom i ekonomskom interesu radi obezbjeđenja sigurnosti snabdijevanja, redovnosti, kvaliteta i cijene snabdijevanja gasom;
- 15) „Javni snabdjevač“ znači snabdjevač gasom koji pruža javnu uslugu snabdijevanja gasom po regulisanim cijenama domaćinstvima i kvalifikovanim kupcima koji izaberu taj oblik snabdijevanja;
- 16) „Količina gasa u gasovodu“ znači skladištenje gasa kompresijom u sistemima za transport i distribuciju gasa, ali isključujući objekte rezervisane za operatore transportnog sistema za potrebe obavljanja svojih funkcija;
- 17) „Koncesija“ znači pravo obavljanja djelatnosti korištenjem prirodnih bogatstava, dobara u općoj upotrebi i obavljanja djelatnosti od općeg interesa. Koncesija u smislu ovog zakona odnosi se na djelatnost proizvodnje, izgradnju nove i korištenje postojeće infrastrukture za distribuciju gasa;

- 18) „Korisnik sistema“ znači svako pravno lice koje snabdijeva, ili pravno i fizičko lice koje biva snabdijevano putem transportnog ili distributivnog sistema;
- 19) „Krajnji kupac“ znači kupca koji kupuje prirodni gas za svoju vlastitu potrošnju;
- 20) „Kupac na veliko“ znači bilo koje fizičko ili pravno lice koje nije i operator transportnog i distributivnog sistema i koja kupuju prirodni gas s ciljem preprodaje u/ili izvan sistema u kojem je osnovano.
- 21) „Kupac“ znači kupca na veliko i krajnjeg kupca prirodnog gasa i preduzeće za prirodni gas koje kupuje prirodni gas;
- 22) „Kvalifikovani kupac“ znači kupca koji imaju slobodu kupovanja prirodnog gasa od snabdjevača po vlastitom izboru;
- 23) „LNG objekat“ znači terminal koji se koristi za ukapljivanje prirodnog gasa ili uvoz, iskrcavanje i regasifikaciju LNG-a, i uključuje pomoćne usluge i privremeno skladištenje potrebno za proces regasifikacije i kasniju isporuku u transportni sistem, ali ne uključuje niti jedan dio LNG terminala koji se koristi za trajno skladištenje;
- 24) „Međusobno povezani sistem (mreža)“ znači niz sistema koji su povezani jedni s drugim;
- 25) „Mreža uzvodnog sistema gasovoda“ znači svaki cjevovod ili mrežu cjevovoda koji rade i/ili su izgrađeni kao dio projekta proizvodnje nafte ili gasa, ili koji se koriste za dovođenje prirodnog gasa iz jednog ili više takvih projekata u postrojenje za preradu ili terminal ili završni obalni kopneni terminal;
- 26) „Nekvalifikovani kupac“ znači kupca koji se snabdijeva gasom na regulisani način i po regulisanoj cijeni (tarife);
- 27) „Nova infrastruktura“ znači infrastrukturu koja, na dan stupanja na snagu ovog zakona, još nije završena;
- 28) „Operator distributivnog sistema (DOS)“ znači pravno lice koje obavlja funkciju distribucije i odgovorna je za rad, održavanje, razvoj distributivnog sistema u datom području i, gdje je potrebno, njegovo povezivanje s drugim sistemima, te za obezbjeđenje dugoročne sposobnosti sistema da udovoljava razumnim zahtjevima za distribuciju gasa;
- 29) „Operator LNG sistema“ znači pravno lice koje obavlja djelatnost ukapljivanja prirodnog gasa ili uvoz, iskrcavanje i regasifikacije ukapljenog prirodnog gasa (LNG) i koja je odgovorna za rad LNG objekta;
- 30) „Operator sistema skladištenja“ znači pravno lice koje obavlja funkciju skladištenja, i odgovorno je za rad skladišnog objekta;
- 31) „Operator transportnog sistema (TSO)“ znači pravno lice koje obavlja funkciju transporta i odgovorna je za rad, obezbjeđenje održavanja i po potrebi, razvoj transportnog sistema u datom području, kao i gdje je potrebno njegovo povezivanje s drugim sistemima, te za obezbjeđenje dugoročne sposobnosti sistema kako bi se udovoljilo razumnim zahtjevima za transport gasa;
- 32) „Operator za gas na državnom nivou“ znači pravni subjekat koji je nezavisan i uspostavljen zakonom o gasu na državnom nivou;
- 33) „Period balansiranja“ znači period unutar kojeg izlaz određene količine prirodnog gasa, izražene u jedinicama energije, svaki korisnik mreže mora nadoknaditi tako što ubacuje istu količinu prirodnog gasa u transportnu mrežu u skladu s ugovorom o transportu ili mrežnim pravilima;
- 34) „Pomoćne usluge“ znače sve usluge za pristup i funkcionisanje: transportnih mreža, distributivnih mreža, LNG objekata, i/ili skladišnih objekata, uključujući uravnoteženje opterećenja, miješanje i ubacivanje inertnih gasova, ali isključujući objekte rezervisane isključivo za operatora transportnog sistema u obavljanju svojih funkcija;
- 35) „Pristup sistemu“ je pravo snabdjevača i kvalifikovanog kupca na korištenje sistema radi transporta, distribucije, preuzimanja i predaje ugovorene količine prirodnog gasa u ugovoreno vrijeme pod propisanim i javno objavljenim uslovima na principu

nediskriminacije;

- 36) „Proizvodnja“ znači izvlačenje prirodnog gasa ili pretvaranje organskih tvari nekim procesom u biogas. Proizvodnja uključuje vlastito snabdijevanje;
- 37) „Proizvođač“ znači pravno lice koje proizvodi prirodni gas;
- 38) „Raspoloživ kapacitet“ znači dio tehničkog kapaciteta koji nije dodijeljen i koji je, u tom trenutku, još uvijek raspoloživ u sistemu;
- 39) „Reciprocitet“ znači izbjegavanje debalansa kod otvaranja tržišta gasa putem nepostavljanja ograničenja na ugovore za snabdijevanje kupaca koji se smatraju kvalifikovanim u dva sistema preko međunarodnih granica, i gdje je kupac kvalifikovan u drugoj državi kao odgovor na zahtjev druge uključene zemlje, gdje regulator na državnom nivou, uzimajući u obzir situaciju na tržištu i zajednički interes, može zahtijevati da se kupac tretira kao kvalifikovani kupac u BiH;
- 40) „Regulator za gas na državnom nivou“ znači pravni subjekat za regulisanje transporta gasa uspostavljen zakonom o gasu na državnom nivou;
- 41) „Sigurnost“ znači sigurnost snabdijevanja prirodnim gasom i tehničku sigurnost;
- 42) „Sistem“ znači sve transportne mreže, distributivne mreže, LNG objekte, skladišne objekte koje imaju i/ili kojima upravlja energetski subjekat za prirodni gas, uključujući i količinu gasa u gasovodu i njegove objekte za pružanje pomoćnih usluga i one koji pripadaju povezanim preduzećima, a koji su potrebni za obezbjeđenje pristupa transportu, distribuciji, skladištenju i LNG-u;
- 43) „Skladišni objekat“ znači rezervoarski prostor koji ispunjava propisane uslove za skladištenje gasa;
- 44) „Snabdijevanje gasom“ znači nabavku, prodaju i preprodaju prirodnog gasa kupcima, uključujući i LNG ali ne uključuje međunarodnu trgovinu ili vlastito snabdijevanje;
- 45) „Snabdjevač“ znači svako pravno lice koje ima dozvolu za obavljanje djelatnosti snabdijevanja kupaca prirodnim gasom, izdatu od strane nadležnog regulatornog organa;
- 46) „Stalni kapacitet“ znači kapacitet sistema koji operator sistema garantuje korisniku sistema u ugovorenom obimu;
- 47) „Tehnički kapacitet“ znači maksimalni stalni kapacitet kojeg operator sistema može ponuditi korisnicima mreže, vodeći računa o integritetu sistema i operativnim zahtjevima mreže;
- 48) „Transport“ znači transport gasa kroz gasovode visokog pritiska s ciljem isporuke prirodnog gasa kupcima, ali ne uključuje mreže uzvodnog sistema gasovoda i funkciju snabdijevanja;
- 49) „Tranzit“ znači transport prirodnog gasa iz druge zemlje koji je namijenjen trećoj zemlji kroz transportni sistem na teritoriji BiH;
- 50) „Ugroženi kupac“ znači krajnjeg kupca prirodnog gasa kojem, zbog socijalnog položaja i zdravstvenog stanja, ograničenje ili prekid snabdijevanja prirodnim gasom može neposredno ugroziti život ili zdravlje;
- 51) „Uzmi ili plati“ je klauzula u ugovoru kojom se snabdjevač gasom obavezuje isporučiti dogovorene količine gasa, a kupac gasa platiti te količine bez obzira da li ih je preuzeo;
- 52) „Vertikalno integrisani subjekat“ znači energetski subjekat za gas ili grupu energetskih subjekata za gas u kojima isto lice ili više istih lica imaju pravo da direktno ili indirektno upravljaju društvom, ili provode kontrolu, gdje energetski subjekat ili grupa energetskih subjekata obavlja najmanje jednu od djelatnosti transporta, distribucije, LNG-a ili skladištenja i najmanje jednu od djelatnosti proizvodnje ili snabdijevanja prirodnim gasom;
- 53) „Zaštićeni kupac“ znači kupca koji ima pravo na snabdijevanje dovoljnom količinom gasa u slučaju poremećaja ili nestašice u snabdijevanju gasom.

III STRATEGIJA, POLITIKA I PLANIRANJE RAZVOJA GASNOG SEKTORA

Član 4. (Strategija razvoja gasnog sektora)

- (1) Ministarstvo izrađuje, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije) predlaže, a Parlament Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlament Federacije) donosi Energetsku strategiju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Energetska strategija Federacije BiH).
- (2) Sastavni dio Energetske strategije Federacije BiH je Strategija razvoja sektora prirodnog gasa Federacije BiH (u daljem tekstu: Strategija razvoja gasnog sektora).
- (3) Strategija razvoja gasnog sektora sastoji se od:
  - a) politike razvoja sektora prirodnog gasa,
  - b) strateškog plana razvoja sektora prirodnog gasa (u daljem tekstu: Strateški plan),
  - c) akcionog plana koji definiše strateške aktivnosti koje se trebaju implementirati (u daljem tekstu: Akcioni plan).
- (4) Strategija razvoja gasnog sektora donosi se za period od najmanje 20 godina.
- (5) Strategiju razvoja gasnog sektora razmatra i ažurira Ministarstvo svake tri godine, a izmjene i dopune iste vrše se po proceduri iz stava (1) ovog člana.
- (6) Politika razvoja gasnog sektora i Strateški plan donosi se za period od najmanje 20 godina, razmatraju se najmanje svake tri godine i ažuriraju po potrebi, a izmjene i dopune istih vrše se po proceduri iz stava (1) ovog člana.
- (7) Strategija razvoja gasnog sektora utvrđuje razvoj gasne infrastrukture usklađeno sa Strateškim planom i Prostornim planom Federacije, istovremeno utvrđujući potrebna ulaganja u javnu infrastrukturu, kao i očekivani nivo ulaganja domaćih i stranih ulagača u sektor prirodnog gasa.
- (8) Strategija razvoja gasnog sektora priprema se u saradnji sa kantonima.

Član 5. (Politika razvoja gasnog sektora)

- (1) Vlada Federacije provodi politiku razvoja gasnog sektora u skladu sa Strategijom razvoja sektora prirodnog gasa.
- (2) Politikom razvoja gasnog sektora se obezbjeđuje:
  - a) obezbjeđenje sigurnog, pouzdanog i kvalitetnog snabdijevanja prirodnim gasom;
  - b) promovisanje uravnoteženosti razvoja sektora prirodnog gasa u cjelini uzimajući u obzir promjene u potrošnji uključujući i poravnanje sezonskih oscilacija gasa;
  - c) povećanje potrošnje gasa sa tendencijom povećanja potrošnje za industrijske potrebe;
  - d) diversifikacija izvora snabdijevanja prirodnim gasom Federacije i stvaranja uslova za tranzit gasa kroz BiH,
  - e) objedinjavanje gasnog sektora na nivou BiH;
  - f) zaštita prava i interesa svih učesnika u sektoru prirodnog gasa;
  - g) donošenje programa zaštite ugroženih kupaca;

- h) obezbjeđenje zaštite okoliša pri obavljanju energetske aktivnosti;
- i) promovisanje razvojnih projekata širenja transportne i distributivne mreže prirodnog gasa, unaprijeđenja performansi postojećeg gasovoda kao i ostalih razvojnih projekata na bazi sinergije sa projektom/ima izgradnje termoenergetskih kapaciteta i kogeneracijskih TE (CCGT);
- j) identifikacija i realizacija zadataka definisanih evropskim regulativama i direktivama u vezi sa sigurnim snabdijevanjem gasom i obezbjeđenjem strateških zaliha;
- k) obezbjeđenje interesa Federacije i BiH prilikom planiranja regionalnih transportnih gasovoda i učestvovanje u formiranju regionalnog tržišta prirodnog gasa i
- l) obezbjeđenje realizacije istraživanja nalazišta prirodnog gasa u Federaciji.

Član 6. **(Strateški plan razvoja gasnog sektora)**

(1) Strateški plan obuhvata slijedeće:

- a) razvoj infrastrukture, rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih interkonektivnih gasovoda radi obezbjeđenja sigurnosti snabdijevanja i zadovoljavanja potreba za prirodnim gasom, uz uvažavanje tehnoloških, tehničkih i ekonomskih kriterija i u skladu sa obavezama i kriterijima zaštite okoliša;
- b) razvoj i mjere za podsticanje istraživanja nalazišta prirodnog gasa na teritoriji Federacije;
- c) mjere za unapređenje efikasnosti korištenja prirodnog gasa;
- d) dugoročnu projekciju bilansa potreba za prirodnim gasom sa definisanom dinamikom i načinom ostvarivanja i praćenja aktivnosti iz alineja a) , b) i c) ovog člana, uključujući i ocjenu ostvarenih efekata;
- e) uvođenje novih standarda, tehnologija i regulative u sektor prirodnog gasa;
- f) određenje nivoa učešća institucija za energiju u Federaciji u realizaciji Strateškog plana i
- g) okvirna finansijska sredstva potrebna za realizaciju Strateškog plana.

(2) Strateški plan iz stava (1) ovog člana mora biti usklađen sa Prostornim planom Federacije i prostornim planovima kantona.

Član 7. **(Akcioni plan)**

(1) Radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih Politikom razvoja sektora prirodnog gasa i Strateškim planom, donosi se Akcioni plan na period od 10 godina.

(2) Akcioni plan iz stava (1) ovog člana sadrži:

- a) način, dinamiku i mjere za ostvarivanje Strateškog plana;
- b) dinamiku i rokove izgradnje i rekonstrukcije postojećih objekata;
- c) podatke o subjektima odgovornim za realizaciju planiranih programa i projekata;
- d) podatke o visini potrebnih finansijskih sredstava, izvorima finansiranja, uključujući i procjenu nivoa ulaganja domaćih i stranih investitora u sektor prirodnog gasa i
- e) druge elemente značajne za provođenje Strateškog plana.

- (3) Za nadzor nad provođenjem Strateškog plana i Akcionog plana nadležno je Ministarstvo.
- (4) Ministarstvo izrađuje i dostavlja Vladi Federacije godišnji Izvještaj o realizaciji Strateškog plana i Akcionog plana .
- (5) Izvještaj iz stava (4) ovog člana sadrži:
  - a) rezultate ostvarene u prethodnoj godini u odnosu na postavljene ciljeve;
  - b) ocjenu uticaja ostvarenih rezultata implementacije;
  - c) prijedlog mjera za povećanje efikasnosti implementacije i
  - d) ocjenu potrebe dorade Strateškog plana i Akcionog plana.

Član 8. (Usklađivanje planova)

- (1) Dugoročni i kratkoročni planovi energetskih subjekata, operatora transporta, distribucije, sistema skladištenja, LNG sistema, snabdjevača, Regulatorne komisije za energiju u Federaciji, kao i drugih subjekata u sektoru prirodnog gasa trebaju biti usklađeni sa Strategijom razvoja sektora prirodnog gasa.
- (2) Jedinice lokalne i kantonalne uprave su obavezne harmonizovati svoja postojeća, odnosno nova planska dokumenta sa Strategijom razvoja sektora prirodnog gasa.

Član 9. (Bilans potreba za prirodnim gasom)

- (1) Bilans potreba za prirodnim gasom donosi se u okviru bilansa energetskih potreba Federacije kojeg donosi Vlada Federacije najkasnije do 31. oktobra tekuće godine za iduću godinu.
- (2) Bilans iz stava (1) ovog člana obavezno sadrži:
  - a) plan potreba za prirodnim gasom;
  - b) plan obezbjeđenja potreba prirodnog gasa koji uključuje i plan obezbjeđenja prirodnog gasa za potrebe: balansiranja, remonta, revitalizacije i rekonstrukcije transportnih i distributivnih kapaciteta, planove rezervi, pokrivanja gubitaka u transportu i distribuciji i pomoćnih usluga;
  - c) godišnji plan potreba, odnosno mjesečne planove nabavke prirodnog gasa;
  - d) godišnji plan potrošnje, odnosno mjesečne planove potrošnje prirodnog gasa;
  - e) mjere za obezbjeđenje potreba prirodnog gasa za slučaj prekida snabdijevanja.
- (3) Gasni subjekti i kvalifikovani kupci dužni su pripremiti i dostaviti Ministarstvu podatke iz st. (1) i (2) ovog člana, najkasnije do 15. oktobra tekuće za narednu godinu.
- (4) Sadržaj bilansa iz stava (1) ovog člana, podaci iz stava (2) ovog člana, način njihovog dostavljanja i metodologija po kojoj se vrši analiza realizacije utvrđuju se propisom Ministarstva.
- (5) Propis iz stava (4) ovog člana Ministarstvo donosi u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 10.
(Privremene smjernice politike za razvoj sektora prirodnog gasa)

- (1) Do donošenja politike razvoja sektora prirodnog gasa Ministarstvo priprema, Vlada Federacije donosi, a Parlament Federacije daje saglasnost na privremene smjernice politike za sve učesnike u gasnom sektoru uključujući i Regulatornu komisiju za energiju.
- (2) Postupak izmjena i dopuna privremenih smjernica za učesnike u gasnom sektoru i Regulatornu komisiju za energiju provodi se prema stavu (1) ovog člana.

IV UČESNICI U GASNOM SEKTORU

Član 11.
(Institucije i učesnici)

- (1) Gasni sektor obuhvata slijedeće institucije i učesnike čije su uloge i odgovornosti definisane ovim zakonom:
  - a) Ministarstvo
  - b) Regulatorna komisija
  - c) Operator transportnog sistema
  - d) Operator distributivnog sistema
  - e) Operator sistema skladištenja gasa,
  - f) Operator LNG sistemom,
  - g) Proizvođači
  - h) Snabdjevači
  - i) Kupci
- (2) Učesnici u gasnom sektoru iz tač. d), e), f), g) stava (1) ovog člana i kvalifikovani kupac dužni su operatoru transportnog sistema dostaviti sve potrebne podatke u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema.
- (3) Operator transportnog sistema dužan je operatoru za gas na državnom nivou dostaviti sve potrebne podatke u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema.

Član 12.
(Ministarstvo)

- (1) Ministarstvo je odgovorno za izdavanje energetske dozvole, praćenje odnosa između ponude i potražnje na tržištu gasa, izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude, planiranje izgradnje i razvoja dodatnih kapaciteta gasnog sistema, te predlaganje i poduzimanje mjera u slučaju proglašenja kriznog stanja u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim propisima.
- (2) Ministarstvo učestvuje u izradi Prostornog plana Federacije koji donosi Parlament Federacije BiH.
- (3) Ministarstvo donosi pravilnik kojim propisuje način donošenja i primjenu tehničkih pravila za oblast prirodnog gasa i funkcionisanje gasnog sektora.

Član 13.
(Mjere u slučaju vanrednih okolnosti)

- (1) Ministarstvo može poduzeti neophodne privremene mjere u slučaju vanrednih okolnosti u okviru svoje nadležnosti, u saradnji sa relevantnim organima, u slučaju:
  - a) iznenadne krize na tržištu energije; ili
  - b) prijetnje fizičkoj sigurnosti lica, fizičkoj infrastrukturi ili integritetu sistema.
- (2) Privremene mjere:
  - a) će uzrokovati najmanje moguće smetnje internom tržištu i
  - b) neće biti šire od obima koji je striktno potreban.
- (3) Ministarstvo će obezbijediti informacije i preporuke prema zahtjevu regulatora na državnom nivou i obezbijediti rasprostranjenost informacija na sve regulatore u BiH gdje međunarodne obaveze zahtijevaju uzajamnu pomoć u slučaju smetnji.
- (4) Vlada Federacije će, na prijedlog Ministarstva, bez odlaganja, obavijestiti Vijeće ministara BiH i druge države kojih se to tiče o poduzetim sigurnosnim mjerama.

V ENERGETSKE DJELATNOSTI U GASNOM SEKTORU

Član 14.
(Energetske djelatnosti u gasnom sektoru)

- (1) Energetskim djelatnostima u gasnom sektoru, koje su predmet ovog zakona, smatraju se:
  - a) istraživanje i proizvodnja gasa;
  - b) transport gasa;
  - c) distribucija gasa;
  - d) skladištenje gasa;
  - e) upravljanje LNG sistemom i
  - f) snabdijevanje.
- (2) Djelatnosti iz stava (1) ovog člana obavljaju energetski subjekti osnovani u skladu sa Zakonom o privrednim društvima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09, 63/10 i 75/13) i registrovani za obavljanje barem jedne od navedenih djelatnosti, uz uslov, da dobiju dozvolu za rad (licenca) od nadležne regulatorne komisije.

Član 15.
(Način obavljanja energetskih djelatnosti)

Energetske djelatnosti iz stava (1) člana 14. ovog zakona obavljaju se na način kojim se obezbjeđuje:

- a) sigurno snabdijevanje potrošača na principima nediskriminacije,
- b) energetska efikasnost,
- c) zaštita okoliša,
- d) transparentnost i
- e) čuvanje poslovne tajne učesnika na tržištu.

VI JAVNE USLUGE I OBAVEZA PRUŽANJA JAVNIH USLUGA

Član 16. (Javne usluge)

- (1) Djelatnosti u gasnom sektoru utvrđene ovim zakonom obavljat će se u skladu sa pravilima kojima se uređuju odnosi na tržištu gasom ili kao pružanje javne usluge snabdijevanja gasom.
- (2) Obaveza pružanja javnih usluga snabdijevanja gasom mora biti jasno definisana, transparentna, nediskriminirajuća i mora garantovati jednak pristup.
- (3) Obaveza pružanja javne usluge utvrđuje se u dozvoli za rad koju izdaju Regulatorna komisija i regulator na državnom nivou svako u okviru svoje nadležnosti.
- (4) Radi obezbjeđenja redovnog, sigurnog, pouzdanog i kvalitetnog snabdijevanja gasom po prihvatljivim cijenama, kao javne usluge obavljaju se:
  - a) transport prirodnog gasa;
  - b) distribucija prirodnog gasa;
  - c) skladištenje prirodnog gasa;
  - d) upravljanje LNG sistemom;
  - e) snabdijevanje gasom:
    1. koje obavlja rezervni snabdjevač ili javni snabdjevač tarifnih kupaca dok oni ne steknu status kvalifikovanih kupaca,
    2. ugroženih kupaca;
    3. kvalifikovanih kupaca koji se snabdijevaju od javnog snabdjevača.
- (5) Izgradnja, popravka, poboljšanje, poslovi pogona i održavanja, transporta, distribucije i sistema snabdijevanja su poslovi energetskog subjekta kome je data obaveza pružanja javne usluge snabdijevanja gasom.
- (6) Gasni subjekat koji obavlja svoju djelatnost kao javnu uslugu ima pravo svoje instalacije postavljati u javne površine kao i u putnom pojasu saobraćajne infrastrukture u skladu sa važećim tehničkim i drugim propisima koji se odnose na tu vrstu objekata, uz obavezu pribavljanja saglasnosti od institucija nadležnih za upravljanje javnim površinama.

VII RAZDVAJANJE DJELATNOSTI

Član 17. (Razdvajanje djelatnosti)

- (1) Energetski subjekat koji obavlja dvije ili više djelatnosti u gasnom sektoru, ili uz te djelatnosti obavlja i neku drugu djelatnost koja nije vezana za gasni sektor, dužan je te djelatnosti obavljati funkcionalno razdvojeno.
- (2) Funkcionalno razdvajanje iz stava (1) ovog člana uključuje:
  - a) razdvajanje računa u internom računovodstvu vertikalno integrisanog društva s ciljem izbjegavanja diskriminacije, unakrsnog subvencioniranja i narušavanja konkurencije na način da:

1. odvojeno vodi poslovne knjige i računovodstvo za djelatnosti proizvodnje, transporta, distribucije, skladištenja, upravljanja LNG sistemima i snabdijevanja,
  2. odvojeno vodi poslovne knjige i računovodstvo za druge djelatnosti koje obavlja a koje se ne odnose na gasni sektor,
  3. sačini i objavi odvojene finansijske izvještaje (bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima) i druge izvještaje za svaku djelatnost gasnog sektora i ostale djelatnosti odvojeno, a u skladu sa propisima kojim se uređuje računovodstvo i revizija.
- b) razdvajanje poslovnog upravljanja s ciljem:
1. obezbjeđenja odvojenog poslovnog upravljanja različitim djelatnostima gasnog sektora kojim se obezbjeđuje razdvojeno i nezavisno ostvarivanje međusobnih komercijalnih interesa,
  2. obezbjeđenja uslova da lica koja su u upravljačkoj strukturi u jednoj djelatnosti gasnog sektora ne mogu biti članovi u upravljačkoj strukturi vertikalno integrisanog društva,
  3. obezbjeđenja uslova da lica zaposlena u jednoj djelatnosti gasnog sektora ne mogu obavljati poslove u drugoj djelatnosti gasnog sektora.

(3) Odredbe st. (1) i (2) ovog člana ne stvaraju obavezu da se vlasništvo nad sredstvima sistema odvoji od vertikalno integrisanog preduzeća.

Član. 18. **(Pravo pristupa poslovnim knjigama)**

Energetski subjekat za gas dužan je omogućiti Ministarstvu/Regulatornoj komisiji/Regulatoru na državnom nivou pristup poslovnim knjigama, što uključuje pravo zahtjeva za dostavom potrebnih podataka, zahtjeva za neposredan uvid u poslovne knjige, knjigovodstvene isprave, finansijske izvještaje i drugu dokumentaciju energetskog subjekta, kao i poduzimanje drugih radnji potrebnih za obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva i regulatornih organa.

Član 19. **(Pravila o razdvajanju operatora transportnog sistema gasa)**

- (1) Operator transportnog sistema koji pripada vertikalno integrisanom gasnom subjektu, mora biti nezavisan od drugih djelatnosti koje nisu povezane sa transportom u smislu pravnog statusa, organizacije i odlučivanja, što ne stvara obavezu da se razdvaja vlasništvo nad imovinom transportnog sistema od vertikalno integrisanog privrednog društva.
- (2) Nezavisnost operatora transportnog sistema, u skladu sa stavom (1). ovog člana obezbjeđuje se ispunjavanjem slijedećih kriterija:
  - a) lica koja su odgovorna za menadžment ne smiju učestvovati u upravljanju drugim djelatnostima u gasnom sektoru (proizvodnja, distribucija, skladištenje, upravljanje LNG sistemom i snabdijevanje),
  - b) poduzimanje mjera koje će garantovati da lica koja su odgovorna za menadžment djeluju profesionalno,
  - c) da operator samostalno odlučuje o sredstvima nužnim za pogon, održavanje i razvoj sistema kojim upravlja,

- d) da izradi program jednakog tretmana koji će definisati mjere koje će se poduzeti kako bi se obezbijedilo nediskriminatorско ponašanje operatora, a na bazi kojeg će se sačinjavati godišnji izvještaj i dostavljati regulatoru na državnom nivou,
  - e) programi i izvještaji o provođenju programa iz tačke d) stava (2) ovog člana se objavljuju na internet stranicama operatora.
- (3) Stavom (2) ovog člana se ne mijenja pravo vertikalno integrisanog subjekta da operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
- (4) Vertikalno integrisani subjekat u čijem sastavu je operator nema pravo da operatoru transportnog sistema daje instrukcije vezane za njegovo svakodnevno poslovanje niti za pojedinačne odluke koje se odnose na izgradnju ili modernizaciju dijelova sistema kojima upravlja operator, ako takva odluka proizlazi iz odobrenoga godišnjega finansijskog plana.
- (5) Operator transportnog sistema mora imati odgovarajuće sve ljudske, tehničke, fizičke i finansijske resurse potrebne za ispunjenje obaveza prema ovom zakonu.

Član 20.

(Pravila o razdvajanju operatora distributivnog sistema gasa)

- (1) Operator distributivnog sistema gasa koji pripada vertikalno integrisanom gasnom subjektu, mora biti nezavisan od drugih djelatnosti koje nisu povezane sa distribucijom u smislu pravnog statusa, organizacije i odlučivanja, što ne stvara obavezu da se razdvaja vlasništvo nad imovinom distributivne mreže od vertikalno integrisanog privrednog društva.
- (2) Nezavisnost operatora distributivnog sistema, u skladu sa stavom (1) ovog člana obezbjeđuje se ispunjavanjem slijedećih kriterija:
- a) lica koja su odgovorna za menadžment ne smiju učestvovati u upravljanju drugim djelatnostima u gasnom sektoru (proizvodnja, transport, skladištenje, upravljanje LNG sistemom i snabdijevanje),
  - b) poduzimanjem mjera koje će garantovati da lica koja su odgovorna za menadžment djeluju profesionalno,
  - c) da operator samostalno odlučuje o sredstvima nužnim za pogon, održavanje i razvoj sistema kojim upravlja,
  - d) izrada programa jednakog tretmana koji će definisati mjere koje će se poduzeti kako bi se obezbijedilo nediskriminatorско ponašanje operatora, a na bazi kojeg će se sačinjavati godišnji izvještaj i dostavljati Regulatornoj komisiji,
  - e) programi i izvještaji o provođenju programa iz tačke d) stava (2) ovog člana se objavljuju na internet stranicama operatora.
- (3) Stavom (2) ovog člana se ne mijenja pravo vertikalno integrisanog subjekta da operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
- (4) Vertikalno integrisani subjekat u čijem sastavu je operator iz stava (1) ovog člana nema pravo da operatoru distributivnog sistema daje instrukcije vezane za njegovo svakodnevno poslovanje niti za pojedinačne odluke koje se odnose na izgradnju ili modernizaciju dijelova sistema kojima upravlja operator, ako takva odluka proizlazi iz odobrenoga godišnjega finansijskog plana.

- (5) Operator distributivnog sistema mora imati odgovarajuće sve ljudske, tehničke, fizičke i finansijske resurse potrebne za ispunjenje obaveza prema ovom zakonu.
- (6) Distributivne kompanije istog vlasnika koje opslužuju manje od 100.000 kupaca ukupno nisu u obavezi formirati funkcionalno ili pravno odvojenu organizaciju, ali moraju voditi potpuno odvojene račune za aktivnosti distribucije od drugih organizacionih aktivnosti kako je propisano ovim zakonom.

Član 21.

(Pravila o razdvajanju operatora sistema za skladištenje i operatora LNG sistema)

- (1) Operator sistema za skladištenje i operator LNG sistema, koji pripadaju vertikalno integrisanom gasnom subjektu, moraju biti nezavisni od drugih djelatnosti koje nisu povezane sa skladištenjem odnosno upravljanjem LNG sistemom u smislu pravnog statusa, organizacije i odlučivanja, što ne stvara obavezu da se vlasništvo nad imovinom sistema skladištenja odnosno LNG sistema razdvaja od vertikalno integrisanog privrednog društva.
- (2) Nezavisnost operatora iz stava (1) ovog člana obezbjeđuje se ispunjavanjem slijedećih kriterija da:
  - a) lica koja su odgovorna za menadžment ne smiju učestvovati u upravljanju drugim djelatnostima u gasnom sektoru (proizvodnja, transport, distribucija i snabdijevanje),
  - b) poduzimanje mjera koje će garantovati da lica koja su odgovorna za menadžment djeluju profesionalno,
  - c) da operatori samostalno odlučuju o sredstvima nužnim za pogon, održavanje i razvoj sistema kojim upravljaju,
  - d) izrade program jednakog tretmana koji će definisati mjere koje će se poduzeti kako bi se obezbijedilo nediskriminatorско ponašanje operatora, a na bazi kojeg će se sačinjavati godišnji izvještaj i dostavljati Regulatornoj komisiji,
  - e) programi i izvještaji o provođenju programa iz tačke d) stava (2) ovog člana budu objavljeni na internet stranicama operatora.
- (3) Stavom (2) ovog člana se ne mijenja pravo vertikalno integrisanog subjekta da operatorima iz stava (1) ovog člana odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
- (4) Vertikalno integrisani subjekat u čijem sastavu je operator iz stava (1) ovog člana nema pravo da operatoru sistema iz stava (1) ovog člana daje instrukcije vezane za njegovo svakodnevno poslovanje niti za pojedinačne odluke koje se odnose na izgradnju ili modernizaciju dijelova sistema kojima upravlja operator, ako takva odluka proizlazi iz odobrenoga godišnjega finansijskog plana.
- (5) Operatori sistema iz stava (1) ovog člana moraju imati odgovarajuće sve ljudske, tehničke, fizičke i finansijske resurse potrebne za ispunjenje obaveza prema ovom zakonu.

Član 22.

(Pravila o razdvajanju Operatora mješovitog sistema)

- (1) Djelatnost operatora transportnog sistema, operatora distributivnog sistema, operatora sistema skladištenja gasa i operatora LNG sistema može biti organizovana zajedno, u okviru djelatnosti mješovitog operatora, i koja je nezavisna u pogledu svog pravnog statusa, organizacije i odlučivanja od djelatnosti

proizvodnje i snabdijevanja gasom, što ne stvara obavezu da se razdvaja vlasništvo nad imovinom od vertikalno integrisanog privrednog društva.

- (2) Na dužnosti i prava mješovitog operatora odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog zakona o dužnostima i pravima operatora transportnog sistema, uključujući odredbe o dužnostima i pravima operatora distributivnog sistema, operatora sistema skladištenja i operatora LNG sistema.
- (3) Mješoviti operator, koji je dio vertikalno integrisanog energetskog subjekta, mora svoje djelatnosti organizovati u samostalnom pravnom licu nezavisno od proizvodnje i snabdijevanja gasom.

Član 23. (Nezavisnost mješovitog operatora)

- (1) Nezavisnost mješovitog operatora, u skladu sa stavom (3) člana 22. ovog zakona obezbjeđuje se ispunjavanjem slijedećih kriterija:
  - a) članovi uprave mješovitog operatora koji je dio integrisanog gasnog subjekta ne smiju učestvovati u upravljanju djelatnostima proizvodnje i snabdijevanja gasom,
  - b) poduzimanje mjera koje će garantovati da lica koja su odgovorna za menadžment djeluju profesionalno,
  - c) da mješoviti operator samostalno odlučuje o sredstvima nužnim za pogon, održavanje i razvoj sistema kojim upravlja, nezavisno od djelatnosti proizvodnje gasa i snabdijevanja gasom.
- (2) Stavom (1) ovog člana se ne mijenja pravo matičnog subjekta u sistemu vertikalno integrisanog subjekta da mješovitom operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
- (3) Matični subjekat nema pravo mješovitom operatoru sistema davati instrukcije vezane za njegovo svakodnevno poslovanje niti za pojedinačne odluke koje se odnose na izgradnju ili modernizaciju dijelova sistema kojima upravlja mješoviti operator, ako takva odluka proizlazi iz odobrenog godišnjeg finansijskog plana.

Član 24. (Mješoviti operator)

- (1) Mješoviti operator je dužan donijeti program mjera radi obezbjeđenja primjene nepristrasnih uslova pristupa sistemu kojim upravlja, uključujući i posebne obaveze zaposlenika i dostaviti ga nadležnom regulatoru na mišljenje.
- (2) Mješoviti operator je dužan do 1. marta tekuće godine dostaviti nadležnom regulatoru godišnji izvještaj o provođenju programa mjera, iz stava (1) ovoga člana, za prethodnu godinu.
- (3) Mješoviti operator je dužan objaviti na svojim internetskim stranicama program mjera i izvještaj o realizovanom programu mjera za prethodnu godinu.

Član 25. (Pravila o razdvajanju operatora sistema koji su dio horizontalno integrisanog subjekta)

- (1) Operatori sistema prirodnog gasa mogu obavljati neenergetsku djelatnost u okviru horizontalno integrisanog subjekta, pod uslovom da je obavljanje te djelatnosti funkcionalno razdvojeno.

- (2) Na dužnosti i prava operatora iz stava (1) ovog člana odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog zakona o obavezama, dužnostima i pravima operatora transportnog sistema, uključujući odredbe o obavezama, dužnostima i pravima operatora distributivnog sistema, operatora sistema skladištenja i operatora LNG sistema.
- (3) Nezavisnost operatora iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na pravo matičnog društva u sistemu horizontalno integrisanog subjekta da operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
- (4) Matično društvo iz stava (3) ovog člana nema pravo da operatoru sistema daje uputstva za tekuće poslovanje i odlučivanje o izgradnji ili modernizaciji dijelova sistema kojima upravlja operator.

VIII OPERATORI SISTEMA

Član 26.

(Distributivni sistem gasa)

- (1) Distributivni sistem čine energetske objekti (postrojenja i vodovi) niskog i srednjeg pritiska prema tehničkim propisima iz stava (3) člana 12. ovog zakona, a putem kojih se vrši distribucija prirodnog gasa.
- (2) Distributivni sistem mora biti dostupan svim korisnicima na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način.
- (3) Operator distributivnog sistema je energetska subjekat za gas koji ima licencu od Regulatorne komisije za obavljanje djelatnosti distribucije gasa i koji ima koncesiju za distribuciju gasa ili koncesiju za izgradnju distributivnog sistema i distribuciju gasa.

Član 27.

(Pravila za funkcionisanje distributivnog sistema gasa)

- (1) Rad distributivnog sistema gasa uređuje se pravilima o radu distributivnog sistema koje utvrđuje operator distributivnog sistema gasa za područje određeno licencom.
- (2) Pravilima iz stava (1) ovog člana naročito se uređuju:
  - a) način održavanja i razvoja distributivnih sistema gasa;
  - b) način planiranja i tehnički uslovi za planiranje;
  - c) rad i funkcionisanje distributivnog sistema gasa;
  - d) tehnički uslovi za priključenje na distributivni sistem i interkonekciju sa drugim sistemima gasa;
  - e) način dostavljanja podataka i informacija operatoru transportnog sistema gasa i drugim energetskim subjektima koji su neophodni za njihov rad;
  - f) način rada distributivnog sistema gasa u vanrednim ili hitnim situacijama, uključujući poremećaj na tržištu;
  - g) opći uslovi za korištenje distributivnog sistema gasa;
- (3) Operator distributivnog sistema gasa, u postupku utvrđivanja pravila iz stava (1) ovog člana, obezbjeđuje odgovarajuće učešće zainteresovanih lica u oblasti gasnog sektora, a pravila dostavlja Regulatornoj komisiji na odobravanje.

- (4) Pravila iz stava (1) ovog člana donose se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i objavljuju na internet stranici Regulatorne komisije i operatora distributivnog sistema gasa.

Član 28. **(Operator distributivnog sistema)**

- (1) Operator distributivnog sistema gasa dužan je **vršiti** distribuciju gasa pod uslovima i na području određenim licencom na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminatornosti u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Operator iz stava (1) ovog člana dužan je da:
- a) upravlja, održava, modernizuje, poboljšava i razvija sistem za distribuciju gasa i obezbjeđuje dovoljno kapaciteta za podmirenje potražnje za distribucijom gasa, uz poštovanje zaštite okoliša;
  - b) obezbjeđuje usklađeno djelovanje distributivne mreže sa transportnom mrežom, te priključenim mrežama i postrojenjima korisnika;
  - c) obezbjeđuje pouzdanu i efikasnu distribuciju gasa;
  - d) na zahtjev, na objektivan, transparentan i nediskriminatoran način priključi na svoje objekte kupca koji se nalazi u distributivnom području u okviru raspoloživih kapaciteta i ako su ispunjeni tehnički, energetski i komercijalni uslovi;
  - e) obezbjeđuje korisnicima distributivnog sistema jasne i precizne informacije o uslovima za pružanje usluga, a naročito za pristup i korištenje distributivnog sistema, koje obuhvataju tehničke, ugovorene i raspoložive kapacitete, uz zaštitu informacija i podataka koji se smatraju povjerljivim u skladu sa zakonom;
  - f) obezbjeđuje pristup distributivnoj mreži za treće strane prema kriterijima utvrđenim u Mrežnim pravilima;
  - g) utvrdi uslove i cijene za priključenje korisnika na distributivni sistem gasa u skladu sa metodologijom iz tačke f) stava (2) člana 48. ovog zakona i dostavi Regulatornoj komisiji na odobravanje;
  - h) u skladu sa Strategijom razvoja gasnog sektora, Akcionim planom i planovima razvoja transportnog gasnog sistema, utvrdi desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema gasa prema članu 6. ovog zakona, vodeći računa o realnim mogućnostima realizacije tih planova i uticaju na tarife za korištenje distributivne mreže;
  - i) plan razvoja iz tačke f) stava (2) ovog člana se ažurira najmanje svake treće godine i dostavlja Ministarstvu na odobravanje;
  - j) u skladu sa planom razvoja iz tačke f) stav (2) ovog člana i prostorno-planskim dokumentima, a prema potrebama korisnika sistema, utvrdi godišnje investicione planove i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobravanje;
  - k) odobrene metodologije i cijene za priključenje na distributivni sistem, korištenje distributivnog sistema i pružanje distributivnih usluga objavi na svojoj internet stranici najmanje 15 dana prije početka primjene;
  - l) daje informacije operatoru transportnog sistema koje su mu neophodne za obavljanje funkcije propisane posebnim zakonom;
  - m) uspostavi i **obezbjedi** rad dispečerskog centra za vođenje distributivnog sistema, sistema mjerenja, sistema za praćenje parametara kvalitete gasa i kvalitete isporuke gasa i uređaja za odorizaciju gasa;
  - n) podatke i informacije do kojih dođe u obavljanju djelatnosti, a koji predstavljaju poslovnu tajnu, odnosno koji su komercijalno povjerljivi, čuva u skladu sa zakonom;

- o) izda saglasnost za priključenje na distributivni sistem, ako u istom ne postoje tehnička ograničenja i ako uređaji i instalacije objekta koji se priključuje ispunjavaju uslove propisane zakonom, tehničkim i drugim propisima.
- (3) Operator distributivnog sistema dužan je na svojoj internet stranici blagovremeno objaviti rokove i uslove za korištenje distributivnog sistema.

Član 29. (Mjerenje isporučenog gasa)

- (1) Operator distributivnog sistema gasa dužan je mjeriti isporuku gasa na primopredajnim mjestima na koja su priključeni kupci na distributivni sistem.
- (2) Operator iz stava (1) ovog člana dužan je vršiti ugradnju, održavanje i pregled tačnosti mjernih uređaja i brojila u skladu sa zakonom i propisima kojim je uređeno ispitivanje mjerne opreme.
- (3) Operator iz stava (1) ovog člana dužan je utvrditi pravila mjerenja na mjernim mjestima i dostaviti ih Regulatornoj komisiji na odobravanje.
- (4) Pravilima iz stava (3) ovog člana naročito se utvrđuje:
- a) način ugradnje, ispitivanje i održavanje mjerne opreme;
  - b) način prikupljanja mjernih i ostalih podataka na mjernom mjestu;
  - c) način obrade, dostupnosti i prijenosa mjernih i drugih podataka o mjernim mjestima korisnicima podataka, kao i način grupisanja i arhiviranja podataka;
- (5) Prikupljeni i obrađeni podaci sa mjernih mjesta dostavljaju se:
- a) operatoru transportnog sistema o svim mjernim mjestima na granicama transportnog i distributivnog sistema;
  - b) proizvođaču o sopstvenom mjernom mjestu;
  - c) na zahtjev kvalifikovanog ili tarifnog kupca o njegovom mjernom mjestu.
- (6) Operator distributivnog sistema i korisnik podataka dužni su povjerljivost podataka čuvati u skladu sa zakonom.
- (7) Pravila iz stava (3) ovog člana donose se i odobravaju u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i objavljuju na internet stranici Regulatorne komisije i operatora distributivnog sistema.

Član 30. (Mrežna pravila distribucije)

- (1) Rad i način vođenja distributivnog sistema u gasnom sektoru uređuje se Mrežnim pravilima distribucije.
- (2) Mrežnim pravilima distribucije se posebno propisuju:
- a) tehnički i drugi uslovi za priključak korisnika na mrežu;
  - b) tehnički i drugi uslovi za siguran pogon distributivnog sistema radi pouzdanog snabdijevanja prirodnim gasom;
  - c) postupci pri radu distributivnog sistema u kriznim stanjima;
  - d) tehnički i drugi uslovi za međusobno povezivanje i djelovanje mreža;
  - e) kriteriji za pristup mreži;

- f) procedure mjerenja i određivanja specifikacija kvaliteta i uslova za prihvatanje isporuka gasa;
  - g) procedure za alokaciju izmjerenih količina gasa za korisnike na tačkama ulaza u sistem i tačkama preuzimanja;
- (3) Mrežna pravila distribucije na prijedlog Operatora distributivnog sistema donosi Regulatorna komisija.
- (4) Mrežna pravila distribucije se objavljuju u "Službenim novinama Federacije BiH".
- (5) Operatori distributivnog sistema obavezni su izraditi i objaviti minimalne kriterije u pogledu ispunjenja tehničke sigurnosti za projektovanje i priključenje kupaca na distributivnu mrežu, za opremu direktno priključenih kupaca i direktne vodove.
- (6) Minimalni kriteriji iz stava (5) ovog člana su objektivni, transparentni i nediskriminatorni i čine sastavni dio Mrežnih pravila iz stava (1) ovog člana.

Član 31.

(Ograničenje distribucije gasa)

- (1) Operator distributivnog sistema distribuciju gasa može ograničiti samo u posebnim slučajevima:
- a) u slučaju direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti;
  - b) u slučaju kriznog stanja i radi sprečavanja nastanka kriznog stanja;
  - c) radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije distributivnog sistema;
  - d) radi otklanjanja kvarova na distributivnom sistemu;
  - e) kada uređaji priključeni na distributivni sistem preuzimaju gas na način koji bi mogao ugroziti život i zdravlje ljudi ili imovinu;
  - f) u slučaju neovlaštene potrošnje i neovlaštene distribucije gasa;
  - g) u slučajevima kad se korisnik ne pridržava svojih ugovornih obaveza.

Član 32.

(Operator sistema skladištenja)

- (1) Operator sistema skladištenja vrši skladištenje gasa samo na osnovu licence u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Operator sistema skladištenja dužan je upravljati sistemom za skladištenje na koordinirani ili integrisani način radi optimizacije i sigurnosti sistema.
- (3) Operator sistema skladištenja dužan je obezbijediti čuvanje zaliha korisnika sistema za skladištenje u skladu sa ugovorom o korištenju sistema za skladištenje.
- (4) Operator sistema skladištenja dužan je graditi, održavati i upravljati sistemima za skladištenje s ciljem obezbjeđenja sigurnosti i efikasnosti funkcionisanja transportnog sistema, ako je potrebno i distributivnih sistema, harmonizacije sezonskih, dnevnih i satnih varijacija potrošnje, obezbjeđenja fizičkog balansa sistema, pružanja javnih usluga i obezbjeđenja kapaciteta za kvalifikovane kupce.
- (5) Operator sistema skladištenja dužan je, u skladu sa Strategijom razvoja gasnog sektora, Akcionim planom i planovima razvoja transportnog sistema gasa, utvrditi desetogodišnji plan razvoja sistema za skladištenje gasa prema članu 6. ovog zakona, vodeći računa o realnim mogućnostima realizacije tih planova i uticaju na tarife za korištenje distributivne mreže.

- (6) Plan razvoja iz stava (5) ovog člana se ažurira najmanje svake treće godine i dostavlja Ministarstvu na odobranje;
- (7) U skladu sa planom razvoja iz stava (5) ovog člana i prostorno-planskim dokumentima, a prema potrebama korisnika sistema, utvrdi godišnje investicione planove i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobranje;
- (8) Operator sistema skladištenja gasa može ograničiti isporuku gasa samo u posebnim slučajevima:
- a) u slučaju direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti;
  - b) u slučaju kriznog stanja i radi sprečavanja nastanka kriznog stanja;
  - c) radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije sistema;
  - d) radi otklanjanja kvarova na skladišnom sistemu;
  - e) kada uređaji priključeni na skladišni sistem preuzimaju gas na način koji bi mogao ugroziti život i zdravlje ljudi ili imovinu;
  - f) u slučajevima kad se korisnik ne pridržava svojih ugovornih obaveza.

Član 33. (Operator LNG sistema)

- (1) Operator LNG sistema vrši djelatnost upravljanja postrojenjem za LNG pod uslovima određenim licencom na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Operator LNG-a dužan je da:
- a) upravlja, održava i razvija sigurno, pouzdano i efikasno postrojenje za LNG;
  - b) priključuje postrojenje za LNG na transportni sistem u skladu sa tehničkim pravilima za transportni sistem i pravilima za korištenje postrojenja za LNG;
  - c) uspostavlja i obezbjeđuje sistem mjerenja uključujući i parametre kvaliteta gasa;
  - d) istače i regasifikuje LNG na osnovu sklopljenih ugovora;
  - e) obezbijedi objektivne i jednake uslove za pristup postrojenju za LNG u skladu sa ovim zakonom;
  - f) donese desetogodišnji plan razvoja za LNG postrojenja koji se ažurira godišnje i dostavi ga Regulatornoj komisiji na odobranje;
  - g) u skladu sa Strategijom razvoja gasnog sektora, Akcionim planom i planovima razvoja gasnog sistema, utvrdi desetogodišnji plan razvoja LNG sistema gasa prema članu 6. ovog zakona, vodeći računa o realnim mogućnostima realizacije tih planova i uticaju na tarife za korištenje mreže,
  - h) u skladu sa planom razvoja iz tačke g) ovog stava i prostorno-planskim dokumentima, a prema potrebama korisnika sistema, utvrdi godišnje investicione planove i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobranje;
  - i) dostavlja informacije operatoru transportnog sistema, s ciljem sigurnog i efikasnog funkcionisanja i razvoja interkonektovanih sistema;
  - j) dostavlja informacije učesnicima tržišta gasa o obimu i datumu prekida rada postrojenja za LNG i očekivanom smanjenju kapaciteta LNG postrojenja;
  - k) podatke i informacije do kojih dođe u obavljanju djelatnosti, a koji predstavljaju poslovnu tajnu, odnosno koji su komercijalno povjerljivi, čuva u skladu sa zakonom.

- (3) Plan razvoja iz tačke g) stava (2) ovog člana se ažurira najmanje svake treće godine i dostavlja Ministarstvu na odobravanje;

Član 34.
(Prava Operatora LNG sistema)

- (1) Operator LNG sistema može nabavljati gas za vlastitu potrošnju i kompenzaciju gubitaka gasa u postrojenju za LNG;
- (2) Operator postrojenja za LNG ima pravo da ograničava ili privremeno prekida ugovoreno istakanje i regasifikaciju LNG-a u slučaju:
- a) neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi, odnosno imovinu radi otklanjanja opasnosti;
  - b) krizne situacije i njenog otklanjanja;
  - c) planiranog održavanja ili rekonstrukcije postrojenja za LNG;
  - d) nepoštivanja ugovornih obaveza od strane kupca.

Član 35.
(Mješoviti operator sistema)

- (1) Za vršenje djelatnosti operatora mješovitog sistema Regulatorna komisija izdaje posebne licence.
- (2) Operator mješovitog sistema donosi program mjera za izbjegavanje diskriminacije i njegov monitoring, koji odobrava Regulatorna komisija.
- (3) Program iz stava (2) ovog člana se donosi i odobrava u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, a objavljuje na internet stranici Regulatorne komisije i operatora mješovitog sistema.

Član 36.
(Transportni sistem gasa)

- (1) Transportni sistem čine energetske objekti (postrojenja i vodovi) visokog pritiska prema tehničkim propisima iz stava (3) člana 12. ovog zakona, a putem kojih se vrši transport prirodnog gasa.
- (2) Transportni sistem mora biti dostupan svim korisnicima na objektivni, transparentan i nediskriminatoran način.
- (3) Operator transportnog sistema je energetska subjekat za gas koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti transporta gasa izdatu od strane Regulatorne komisije.

Član 37.
(Operator transportnog sistema)

- (1) Operator transportnog sistema garantuje pouzdanu i kvalitetnu dopremu gasa od ulaza u transportni sistem gasa na području Federacije do primopredajnih mjerno-regulacionih stanica operatora distributivnih sistema i krajnjih kupaca.
- (2) Operator transportnog sistema je dužan:
- a) imati licencu za obavljanje djelatnosti transporta prirodnog gasa;
  - b) imati upotrebne dozvole za objekte sa kojima raspolaže i koje koristi;

- c) voditi, održavati i razvijati siguran, pouzdan i efikasan transportni sistem uz poštovanje zaštite okoliša;
- d) obezbijediti tehničke preduslove za prihvatanje u transportni sistem gasa koji se uvozi iz različitih izvora i pravaca, te za tranzit gasa;
- e) na zahtjev, na objektivan, transparentan i nediskriminatoran način priključiti na svoje objekte kupca u okviru raspoloživih kapaciteta i ako su ispunjeni tehnički, energetski i komercijalni uslovi;
- f) priključiti na transportni sistem ona pravna lica koja su dobila saglasnost operatora transportnog sistema o priključenju na gasni sistem, odnosno, koja su ostvarila uslove u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima;
- g) uspostaviti i obezbijediti rad dispečerskog centra za vođenje transportnog sistema, sistema mjerenja i sistema za praćenje parametara kvaliteta gasa i kvaliteta isporuke gasa;
- h) pripremiti pravila za balansiranje, dostaviti ih nezavisnom operatoru na državnom nivou na usklađivanje, a nakon odobravanja istih od strane regulatora na državnom nivou vrši balansiranje sistema u skladu sa pravilima za balansiranje transportnog sistema;
- i) obezbijediti objektivne, jednake i otvorene uslove pristupa transportnom sistemu, u skladu s ovim zakonom i podzakonskim aktima;
- j) izraditi plan za krizna stanja i dostaviti Ministarstvu i nezavisnom operatoru na državnom nivou na odobrenje;
- k) upravljati gasnim sistemom u slučaju proglašenja kriznog stanja na osnovu ovog zakona i podzakonskih akata, odnosno, na osnovu akata nezavisnog operatora sistema na državnom nivou;
- l) davati propisane informacije učesnicima na tržištu, koji su direktno priključeni na transportni sistem i nezavisnom operatoru sistema na državnom nivou, dovoljno unaprijed, o obimu i danu obustave transporta gasa i očekivanom smanjenju transportnih kapaciteta;
- m) obezbijediti operatorima distributivnih sistema, susjednim operatorima transportnog sistema, nezavisnom operatoru sistema na državnom nivou ili drugim subjektima za gas informacije koje su potrebne za obezbjeđenje usklađenosti sistema i za obezbjeđenje sigurnog i efikasnog rada sistema;
- n) obezbijediti zaštitu povjerljivih podataka komercijalne prirode, a koji imaju obilježje poslovne tajne;
- o) izraditi i donositi planove za razvoj, izgradnju i modernizaciju transportnog sistema gasa u skladu sa poglavljem III ovog zakona;
- p) dio razvojnih planova iz tačke o) ovog člana koji se odnose na interkonektivne vodove dostavlja nezavisnom operatoru na državnom nivou radi usaglašavanja istih sa planovima razvoja susjednih transportnih sistema. Nakon odobravanja usaglašenog plana od strane regulatora na državnom nivou, operator transportnog sistema postupa u skladu sa tačkom o) ovog člana i planove objavljuje na svojoj internet stranici,
- q) cijene za priključenje na transportni sistem, korištenje transportnog sistema i pomoćnih i sistemskih usluga odobrene od strane regulatora na državnom nivou objavi na svojoj internet stranici najmanje 15 dana prije početka primjene;
- r) ispunjavati uslove propisane stavom (5) člana 19 ovog zakona.

Član 38.
(Pravila za funkcionisanje transportnog sistema gasa)

- (1) Rad transportnog sistema gasa uređuje se pravilima o radu transportnog sistema koja utvrđuje operator transportnog sistema gasa.
- (2) Pravilima iz stava (1) ovog člana uređuju se:
  - a) tehnički i drugi uslovi za priključak korisnika na sistem;
  - b) tehnički i drugi uslovi za siguran pogon transportnog sistema radi pouzdanog snabdijevanja prirodnim gasom;
  - c) postupci pri radu transportnog sistema u kriznim stanjima;
  - d) tehnički i drugi uslovi za međusobno povezivanje i djelovanje transportnih sistema;
  - e) kriteriji za pristup transportnom sistemu;
  - f) upravljenje tačkama ulaza gasa u transportni sistem;
  - g) procedure mjerenja i određivanja specifikacija kvaliteta i uslova za prihvatanje isporuka gasa;
  - h) procedure za alokaciju izmjerenih količina gasa za korisnike na tačkama ulaza u sistem i tačkama preuzimanja;
  - i) planiranje i održavanje transportnog sistema i odgovornosti operatora transportnog sistema gasa i korisnika sistema;
  - j) pravila za upravljanje zagušenjima;
  - k) procedure za balansiranje i troškovi;
  - l) osnovni elementi na osnovu kojih će se ugovarati obaveze transporta sa elementima za balansiranje opterećenja i pružanje javnih usluga, ograničenje maksimalnog kapaciteta koji može da bude određen istom korisniku i tačke ulaza i uslovi za oslobađanje kapaciteta koji se ne koriste;
  - m) kriteriji i uslovi na osnovu kojih transport može da bude prekinut, kao i prioriteta kupaca s ciljem sigurnosti snabdijevanja;
  - n) opis transportnog sistema, specifikacija ulaznih i izlaznih tačaka u sistem, raspoloživi kapaciteti, vrsta usluge (kratkoročna, dugoročna, sa prekidima);
  - o) druga pitanja u vezi sa upravljanjem, poslovanjem, održavanjem i razvojem transportnog sistema i promjenom snabdjevača.
- (3) Operator transportnog sistema gasa, u postupku utvrđivanja pravila iz stava (1) ovog člana, obezbjeđuje odgovarajuće učešće zainteresovanih lica u oblasti gasa i pravila dostavlja na usaglašavanje/odobravanje nezavisnom operatoru na državnom nivou/regulatoru na državnom nivou.
- (4) Pravila iz stava (1) ovog člana objavljuju se u „Službenim novinama Federacije BiH“ i na internet stranici operatora transportnog sistema gasa.

Član 39.
(Mjerenje isporučеног gasa)

- (1) Operator transportnog sistema gasa dužan je mjeriti isporuku gasa na svim mjernim mjestima u transportnom sistemu, odnosno na primopredajnim mjestima sa:
  - a) distributivnim sistemima gasa;
  - b) sistemima za skladištenje gasa;
  - c) LNG sistemima
  - d) kupcima priključenim na transportni sistem.

- (2) Operator iz stava (1) ovog člana dužan je vršiti ugradnju, održavati i pregledati tačnost mjernih uređaja na primopredajnim mjestima iz stava (1) ovog člana, u skladu sa zakonom i propisima kojima je uređeno ispitivanje mjerne opreme.
- (3) Operator iz stava (1) ovog člana dužan je utvrditi pravila mjerenja na mjernim mjestima i dostaviti ih nezavisnom operatoru na državnom nivou na usaglašavanje i regulatoru na državnom nivou na odobravanje.
- (4) Pravilima iz stava (3) ovog člana naročito se utvrđuje:
  - a) način ugradnje, ispitivanje i održavanje mjerne opreme;
  - b) način prikupljanja mjernih i ostalih podataka na mjernom mjestu;
  - c) način obrade, dostupnosti i prijenosa mjernih i drugih podataka o mjernim mjestima korisnicima podataka, kao i
  - d) način grupisanja i arhiviranja podataka;
- (5) Prikupljeni i obrađeni podaci sa mjernih mjesta dostavljaju se:
  - a) nezavisnom operatoru na državnom nivou, o svim mjernim mjestima u transportnom sistemu i na granicama distributivnog sistema,
  - b) snabdjevaču, o mjernim mjestima kvalifikovanih i tarifnih kupaca koje snabdijeva, kao i podatke potrebne za balansiranje;
  - c) proizvođaču, o vlastitom mjernom mjestu;
  - d) na zahtjev kvalifikovanog ili tarifnog kupca o njegovom mjernom mjestu.
- (6) Operator iz stava (1) ovog člana i korisnik podataka dužni su čuvati povjerljivost podataka u skladu sa zakonom.
- (7) Pravila iz stava (3) ovog člana se objavljuju na internet stranici regulatora na državnom nivou i operatora transportnog sistema.

IX PRISTUP GASNIM SISTEMIMA

Član 40. (Pravo pristupa treće strane)

- (1) Operator transportnog sistema, operator distributivnog sistema, operator sistema skladišta gasa i operator LNG sistema dužni su obezbijediti efikasan i nediskriminatoran pristup mreži transportnog sistema, distributivnog sistema, sistemu skladišta gasa i LNG sistemu u skladu s ovim zakonom i podzakonskim aktima.
- (2) Pristup distributivnom sistemu, sistemu skladišta gasa i postrojenju za LNG definiše Regulatorna komisija, a sve u smislu regulisanog pristupa.
- (3) Regulisani pristup zasniva se na objavljenoj metodologiji i tarifnom sistemu koji donosi Regulatorna komisija, a koji se primjenjuju objektivno i jednaki su za sve učesnike na tržištu gasa.
- (4) Pristup transportnom sistemu definiše regulator na državnom nivou koji donosi i objavljuje metodologiju za usluge transporta i balansiranja gasnog sistema, kao i metodologiju za utvrđivanje troškova priključenja na transportni sistem.

- (5) Regulator na državnom nivou donosi pravila kojima se definiše alokacija prekograničnih kapaciteta gasa i tranzit gasa kroz BiH.

Član 41. (Odbijanje pristupa treće strane)

- (1) Operator transportnog sistema, operator distributivnog sistema, operator sistema skladišta gasa i operator LNG sistema imaju pravo odbiti pristup sistemu u slučaju:
- a) nedostatka kapaciteta i/ili tehničke nekompatibilnosti sistema;
  - b) kada bi ga pristup sistemu onemogućio u izvršavanju javne usluge;
  - c) kada bi pristup sistemu mogao izazvati ozbiljne finansijske i ekonomske poteškoće energetsom subjektu s obzirom na ugovore tipa "uzmi ili plati" sklopljene prije podnošenja zahtjeva za odobrenje pristupa, pod uslovima iz člana 43. ovog zakona.
- (2) Operator distributivnog sistema, operator sistema skladišta gasa i operator LNG sistema u slučaju odbijanja pristupa sistemu, mora stranku pismeno obavijestiti o razlozima odbijanja pristupa. Stranka kojoj je odbijen pristup sistemu ili koja ima prigovore na uslove pristupa sistemu može izjaviti žalbu Regulatornoj komisiji.
- (3) Rješenje Regulatorne komisije je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor se pokreće podnošenjem tužbe kod nadležnog suda. Tužba za pokretanje upravnog spora ne odgađa izvršenje pojedinačnog akta protiv koga je pokrenut upravni spor, ukoliko nadležni sud drugačije ne odluči.
- (4) Operator distributivnog sistema, operator sistema skladišta gasa i operator LNG sistema koji odbije pristup sistemu zbog nedostatka kapaciteta ili nepostojanja priključka mora, u razumnom vremenu, učiniti potrebne preinake i zahvate u sistemu da bi omogućio pristup ukoliko su one ekonomski isplative ili ako ih je voljan finansirati potencijalni korisnik.
- (5) Odbijanje pristupa treće strane transportnom sistemu definiše regulator na državnom nivou u okviru izrade i donošenja dokumenata iz stava (4) člana 40. ovog zakona.

Član 42. (Direktni vod)

- (1) Izgradnja direktnog voda može se dozvoliti u slučaju odbijanja pristupa mreži iz člana 41. ovog zakona, sa ciljem da se omogući:
- a) svim energetskim subjektima za gas registrovanim u Federaciji da snabdijevaju svoje objekte i kvalifikovane kupce i
  - b) svim kvalifikovanim kupcima u Federaciji da budu snabdjeveni, odnosno njihovim snabdjevačima da ih snabdijevaju.
- (2) Ukoliko se radi o odbijanju pristupa distributivnoj mreži, sistemu skladištenja ili LNG sistemu, za izgradnju direktnog voda iz stava (1) ovog člana, energetski subjekat je obavezan pribaviti prethodnu saglasnost koju izdaje Regulatorna komisija i energetsku dozvolu u skladu sa članom 52. ovog zakona.

- (3) Regulatorna komisija će uskratiti rješenjem izdavanje saglasnosti iz stava (2) ovog člana ako davanje takve saglasnosti nije u skladu sa odredbama o obavezi snabdijevanja gasom u okviru javne usluge.
- (4) Protiv rješenja iz stava (3) ovog člana nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.
- (5) Ukoliko se radi o odbijanju pristupa transportnom sistemu, za izgradnju direktnog voda iz stava (1) ovog člana energetski subjekat obavezan je postupiti u skladu sa pravilima koje donosi regulator na državnom nivou.
- (6) Uslovi za izgradnju, pogon, održavanje direktnih vodova iz stava (1) ovog člana uključujući i priključak na sistem propisuju se Općim uslovima i Mrežnim pravilima distribucije.

Član 43.
(Izuzeće za ugovore "uzmi ili plati")

- (1) Energetski subjekat za gas koji je suočen ili smatra da bi mogao biti suočen s ozbiljnim ekonomskim i finansijskim poteškoćama, zbog obaveza prihvaćenih u jednom ili više ugovora tipa "uzmi ili plati", može Regulatornoj komisiji/regulatoru na državnom nivou dostaviti zahtjev za privremeno izuzeće od primjene prava na pristup gasnom sistemu u skladu sa ovim zakonom. Zahtjev se može podnijeti, od slučaja do slučaja, prije ili odmah nakon odbijanja pristupa sistemu iz člana 41. ovog zakona. Uz zahtjev mora biti priložena dokumentacija sa svim relevantnim informacijama o prirodi i obimu problema, te naporima koje je energetski subjekat za gas uložio u svrhu rješavanja problema.
- (2) U slučaju da druga rješenja nisu na raspolaganju, Regulatorna komisija/ regulator na državnom nivou može odobriti izuzeće od primjene prava na pristup gasnom sistemu uzimajući u obzir:
  - a) cilj postizanja konkurentnog tržišta gasa;
  - b) ispunjavanja obaveza javne usluge i obezbjeđenja sigurnosti snabdijevanja;
  - c) položaj energetskog subjekta za gas na tržištu i stvarni nivo tržišne konkurentnosti;
  - d) ozbiljnost ekonomskih i finansijskih poteškoća s kojima se suočava energetski subjekat za gas i povlašteni kupac;
  - e) dan sklapanja ugovora te uslove jednog ili više ugovora tipa "uzmi ili plati" o kojima se radi, uključujući i obim u kojem oni omogućavaju promjene na tržištu;
  - f) napore uložene u svrhu pronalaženja rješenja problema;
  - g) mjeru do koje je energetski subjekat za gas, prihvaćajući uslove iz ugovora tipa "uzmi ili plati", mogao predvidjeti mogućnost pojave ozbiljnih ekonomskih i finansijskih poteškoća;
  - h) nivo povezanosti sistema s drugim sistemima i mogućnost uzajamnog djelovanja;
  - i) posljedice koje bi odobrenje izuzeća imalo na provođenje ovog zakona radi ispravnog funkcionisanja tržišta gasa.
- (3) Ozbiljnim ekonomskim i finansijskim poteškoćama iz stava (1) ovoga člana neće se smatrati ako snabdijevanje gasom ne padne ispod minimalno zagarantovanih količina preuzetog gasa definisanih u ugovorima tipa "uzmi ili plati" ili sve dok se ugovori tipa "uzmi ili plati" mogu prilagoditi ili dok je energetski subjekat za gas u stanju pronaći drugo rješenje.

Član 44.
(Izuzeće za novu infrastrukturu)

- (1) Veliki novi infrastrukturni objekti gasnog sistema kao što su međudržavni spojni gasovodi, sistemi za skladištenje gasa i LNG sistemi mogu se po zahtjevu izuzeti od primjene prava na pristup treće strane iz člana 40. ovog zakona pod sljedećim uslovima:
  - a) ulaganjem se mora jačati konkurencija u snabdijevanju gasom i jačati sigurnost snabdijevanja;
  - b) nivo rizika povezanog s ulaganjem je takav da do ulaganja ne bi došlo da izuzeće nije odobreno;
  - c) infrastruktura mora biti u vlasništvu pravnog lica u samostalnom pravnom subjektu odvojenom od operatora sistema u okviru kojeg će biti izgrađena nova infrastruktura;
  - d) korisnici nove infrastrukture moraju plaćati naknadu za korištenje nove infrastrukture;
  - e) izuzeće nije štetno za konkurenciju niti efikasnom funkcionisanju internog tržišta gasa kao ni efikasnom funkcionisanju distributivnog sistema na koji je infrastruktura povezana.
- (2) Stav (1) ovog člana se primjenjuje i na značajna povećanja kapaciteta postojećih infrastruktura i modifikaciju ovih infrastruktura kojom se omogućava razvoj novih izvora snabdijevanja gasom.
- (3) Izuzeće može pokrivati cijelu odnosno dijelove nove infrastrukture, postojeću infrastrukturu sa značajno povećanim kapacitetom ili modifikaciju postojeće infrastrukture.
- (4) Odluka o izuzeću zajedno sa svim elementima iz stava (3) ovog člana mora biti valjana argumentovana i objavljena.
- (5) Odluka iz stava (4) ovog člana treba sadržavati:
  - a) detaljne razloge na temelju kojih je odobreno izuzeće, uključujući i finansijske informacije kojim se opravdava potreba za izuzećem;
  - b) izvršene analize uticaja na tržišnu konkurentnost i djelotvorno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta gasa koji je rezultat odobravanja izuzeća;
  - c) osnovu za vremenski period izuzeća i udio ukupnog kapaciteta dotične gasne infrastrukture za koju se odobrava izuzeće u tom vremenskom periodu;
  - d) doprinos dotične infrastrukture na diversifikaciju izvora snabdijevanja gasom.
- (6) Zahtjev za izuzećem iz stava (1) ovog člana se podnosi Regulatornoj komisiji/regulatoru na državnom nivou.
- (7) Odluku o izuzeću iz st. (1) i (2) ovog člana donosi Vlada Federacije na prijedlog Ministarstva i uz prethodno pribavljeno mišljenje Regulatorne komisije/regulatora na državnom nivou.
- (8) U slučaju međudržavnog spojnog gasovoda, shodno primjenjujući odredbe stava (7) ovog člana, svaka odluka o izuzeću može se donijeti samo nakon konsultacije s drugim državama ili regulatornim organima kojih se to tiče.

Član 45.
(Pristup mrežama proizvodnih gasovoda)

- (1) Proizvođač gasa je dužan obezbijediti pristup mrežama proizvodnih gasovoda subjektima za gas, osim za dijelove gasovoda koji se upotrebljavaju u procesu proizvodnje na lokaciji gdje se proizvodi gas.
- (2) Pristup mrežama proizvodnih gasovoda se ograničava ili odbija, ako:
  - a) ugrožava sigurnost i neprekidnost snabdijevanja;
  - b) postoje tehničke nekompatibilnosti koje ne mogu biti otklonjene uz razumne troškove;
  - c) se remeti efikasnost postojeće i planirane proizvodnje na toj lokaciji ili postojeće obaveze prema vlasnicima i svim ostalim korisnicima te mreže.
- (3) Proizvođač gasa u postupku odlučivanja o pristupu mrežama proizvodnih gasovoda primjenjuje Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/98 i 48/99).
- (4) Pristup mrežama proizvodnih gasovoda će se ograničiti ili odbiti u slučajevima ako postoji tehničko ograničenje ili u slučaju izuzetka u skladu sa članom 44. ovog zakona.
- (5) Priklučenje proizvođača gasa na transportni ili distributivni sistem gasa može se vršiti u skladu sa metodologijom kojom su regulisani uslovi za priključenje, a koju donosi Regulatorna komisija/regulator na državnom nivou.
- (6) Troškove priključenja na transportni ili distributivni sistem gasa snosi proizvođač po cijenama koje odobri Regulatorna komisija/regulator na državnom nivou.

X TRŽIŠTE GASA

Član 46.
(Tržište gasa)

- (1) U skladu sa odredbama Ugovora o uspostavi Energetske zajednice, aktima regulatora i operatora za gas na državnom nivou, aktima Regulatorne komisije i ovim zakonom su utvrđene osnovne smjernice funkcionisanja, razvoja i nadzora tržišta gasom u Federaciji kao dijela jedinstvenog tržišta gasom BiH.
- (2) Razvoj tržišta gasom provodit će se u skladu sa politikom razvoja sektora prirodnog gasa, reformom energetskeg sektora, ovim zakonom, provedbenim propisima donesenim na osnovu zakona, aktima regulatora i nezavisnog operatora za gas na državnom nivou i Regulatorne komisije, te u skladu sa međunarodnim obavezama BiH.
- (3) Snabdijevanje gasom kvalifikovanih kupaca obavlja se u skladu sa stavom (1) člana 16. ovog zakona na način da energetske subjekti slobodno dogovaraju količinu, cijenu i uslove isporuke gasa, zaključenjem kratkoročnih i dugoročnih ugovora ili direktnim učešćem na organizovanom tržištu.

- (4) Kupci gasa mogu odabrati svoje snabdjevače prema vlastitom izboru, u skladu sa aktima koje donosi Regulatorna komisija.
- (5) Izuzetno od odrebe i stava (4) ovog člana, kupci iz kategorije domaćinstava ovo pravo stižu od 1. januara 2015. godine.

XI REGULATORNA KOMISIJA ZA ENERGIJU

Član 47. (Regulatorna komisija)

- (1) Zakonom o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 66/13) Regulatorna komisija za električnu energiju je promijenila naziv u Regulatorna komisija za energiju u Federaciji BiH (u daljem tekstu: Regulatorna komisija), sa sjedištem u Mostaru.
- (2) Regulatorna komisija je dužna izmjenom Statuta i drugih podzakonskih akata riješiti organizaciju sektora regulacije distribucije prirodnog gasa, na način definisan u Izvještaju o radu Interresorne radne grupe za provođenje aktivnosti na uspostavljanju nezavisnog regulatora za tržište distribucije prirodnog gasa u Federaciji, a u skladu sa Zaključkom Vlade Federacije BiH V. broj 267/2012 od 7.3.2012. godine.
- (3) Radi ostvarivanja ciljeva iz člana 2. ovog zakona i regulisanja tržišta distribucije, skladištenja i upravljanja LNG sistemima gasa u Federaciji, Regulatorna komisija preuzima sve nadležnosti, ingerencije i ovlaštenja regulatora za gas u Federaciji.
- (4) Regulatorna komisija, izdaje, mijenja i oduzima dozvole za rad - licence energetskim subjektima za obavljanje energetskih djelatnosti iz člana 14. ovog zakona i vodi registre izdatih, izmijenjenih i oduzetih dozvola.
- (5) Regulatorna komisija prati i kontroliše rad i poslovanje energetskih subjekata u pogledu ispunjavanja uslova utvrđenih licencom.
- (6) Ukoliko utvrdi da energetski subjekat ne ispunjava uslove utvrđene licencom, odnosno, radi i posluje suprotno uslovima utvrđenim licencom, nalaže subjektu da otkloni uočene nepravilnosti i određuje rok za njihovo otklanjanje, te poduzima i druge mjere u skladu sa zakonom.
- (7) Regulatorna komisija donosi pravila i procedure za provođenje arbitraže, kao i za rješavanje žalbi korisnika gasnog sistema u odnosu na imaoce dozvola iz okvira nadležnosti Regulatorne komisije.
- (8) Regulatornoj komisiji pripada pravo na naknadu troškova po osnovu arbitraže.

Član 48.
(Nadležnost Regulatorne komisije)

(1) Regulatorna komisija prati i analizira rad i poslovanje energetskih subjekata u odnosu na:

- a) stvarne troškove i prihode subjekata koji obavljaju djelatnost za koju Regulatorna komisija određuje ili odobrava cijene ili tarife;
- b) kvalitet snabdijevanja prirodnim gasom, koji obuhvata kvalitet usluga, neprekidnost i sigurnost snabdijevanja;
- c) primjenu propisa kojima je uređena kontrola kvaliteta gasa;
- d) primjenu tržišnih pravila i djelovanje subjekata na tržištu, koje obuhvata i konkurenciju i zaštitu prava krajnjih kupaca;
- e) potrošnju prirodnog gasa;
- f) razdvajanje djelatnosti iz poglavlja VII i VIII ovog zakona uključujući i primjenu programa mjera;
- g) aktivnosti i mjere koje energetski subjekti poduzimaju za poboljšanje energijske efikasnosti.

(2) Regulatorna komisija ima slijedeće nadležnosti:

- a) nadzor i regulisanje odnosa između: istraživanja i proizvodnje gasa, distribucije i skladištenja gasa, upravljanja LNG sistemom, snabdijevanja i kupaca prirodnog gasa u skladu sa ovim zakonom i provedbenim aktima Regulatorne komisije;
- b) donošenje metodologije i kriterija za utvrđivanje tarifnih stavova za nekvalifikovane kupce, provođenje usvojene metodologije i vršenje nadzora nad primjenom tarifnih stavova za nekvalifikovane kupce, kao i donošenje metodologije i kriterija za utvrđivanje cijena usluge javnog snabdjevača, vremena trajanja usluge javnog snabdjevača i vršenje nadzora nad primjenom cijene usluge javnog snabdjevača;
- c) utvrđivanje tarifnih stavova za nekvalifikovane kupce;
- d) donošenje metodologije i utvrđivanje tarifnih stavova, rokova i uslova za korištenje distributivnih sistema, sistema skladištenja gasa i upravljanja LNG sistemima. Tarifni stavovi treba da omoguće neophodna ulaganja u infrastrukturnu mrežu i objekte koji se trebaju izvesti na način kojim će se obezbijediti održivost sistema;
- e) utvrđivanje cijena usluge javnog snabdjevača do potpunog otvaranja tržišta gasa ili davanje saglasnosti na cijene usluge javnog snabdjevača nakon potpunog otvaranja tržišta gasa;
- f) donošenje metodologije za utvrđivanje naknade, rokova i uslova za priključak na distributivnu mrežu;
- g) davanje saglasnosti na iznos naknada za priključak na distributivnu mrežu;
- h) donošenje metodologije i utvrđivanje tarifnih stavova za obezbjeđivanje usluga balansiranja i pomoćnih usluga za snabdijevanje gasom nekvalifikovanih kupaca vezanih za distribuciju;
- i) odobravanje pravila koje predloži operator distributivnog sistema za balansiranje distributivnog sistema gasa;
- j) donošenje pravila za izdavanje, obnovu, prijenos ili oduzimanje licenci za istraživanje i proizvodnju gasa, transport, distribuciju, skladištenje gasa, upravljanje LNG sistemom i snabdijevanjem;
- k) izdavanje prethodne saglasnosti za izgradnju direktnih gasovoda u skladu sa provedbenim aktom;

- l) izdavanje saglasnosti na godišnje investicione planove razvoja distributivnog sistema, sistema skladištenja gasa i LNG sistema koji su usklađeni sa planovima razvoja transportnog sistema prirodnog gasa;
  - m) donošenje Općih uslova za isporuku gasa (u daljem tekstu: Opći uslovi) i Mrežnih pravila distribucije;
  - n) propisuje proceduru i kriterije za odabir Rezervnog snabdjevača, uključujući i vrijeme trajanja usluge Rezervnog snabdjevača, te vrši nadzor nad primjenom cijene usluge Rezervnog snabdjevača;
  - o) utvrđivanje tarife za snabdijevanje ugroženih kupaca;
  - p) donošenje propisa kojim definiše i obezbjeđuje primjenu sistema pristupa treće strane na distributivni sistem, skladištenje, upravljenje LNG sistemom, uključujući i biogas koji, između ostalog, uključuje:
    - 1) pravila o upravljanju i dodjeli interkonektivnih kapaciteta distribucije;
    - 2) objavljivanje informacija od strane DOS-a dovoljnih da se obezbijedi da korisnici mreže mogu dobiti efikasan pristup mreži;
    - 3) mehanizme za rješavanje zagušenja kapaciteta u okviru gasnog sistema;
    - 4) odlučivanje o derogaciji odobrenja pristupa trećim stranama distribuciji;
    - 5) određivanje izuzeća od pristupa ili zahtjeva za tarifiranjem nove infrastrukture,
  - q) izdavanje prekršajnih naloga u skladu sa kaznenim odredbama zakona;
  - r) donošenje metodologije za utvrđivanje količina i cijene za obračun gasa po osnovu neovlaštene potrošnje;
  - s) provođenje arbitraže;
  - t) obezbjeđivanje da kvalifikovani kupci mogu djelotvorno preći na nove dobavljače.
- (3) Regulatorna komisija obezbjeđuje nediskriminaciju, efikasnu konkurenciju i efikasno funkcionisanje tržišta gasa, obraćajući posebnu pažnju na:
- a) Kvalitet snabdijevanja gasom koji se odnosi na kvalitet usluga, a posebno na:
    - 1) vrijeme potrebno Operatorima distributivnih sistema za obavljanje priključenja i popravki;
    - 2) neprekidnost napajanja;
    - 3) kvalitet gasa;
  - b) razdvajanje računa i upravljanja, radi izbjegavanja unakrsnih subvencioniranja između djelatnosti;
  - c) objavljivanje odgovarajućih informacija Operatora distributivnog sistema koje se odnose na pristup distributivnoj mreži i korištenje distributivne mreže;
  - d) čuvanje povjerljivosti komercijalno-osjetljivih informacija preduzeća za prirodni gas i drugih učesnika u sektoru prirodnog gasa;
  - e) ispunjavanje obaveza Operatora distributivnog sistema utvrđenih ovim zakonom i podzakonskim aktima.
- (4) Regulatorna komisija će obavljati poslove iz svoje nadležnosti iz stava (1) i (2) ovog člana u skladu sa Strategijom razvoja gasnog sektora i Politikom razvoja gasnog sektora Federacije BiH, kao i privremenim smjernicama iz člana 10. ovog zakona.

Član 49. **(Obaveze Regulatorne komisije)**

U izvršavanju svojih ovlaštenja i obavljanju svojih funkcija prema ovom zakonu Regulatorna komisija je obavezna da:

- a) u skladu sa međunarodnim normama i standardima Evropske unije, energetsom politikom, reformom energetskog sektora, provedbenim propisima i aktima obezbijedi postepeno uvođenje, regulisanje i razvoj tržišta gasa, kao i da obezbijedi transparentne i ravnopravne odnose između svih učesnika na tržištu;
- b) štiti prava učesnika u sektoru prirodnog gasa;
- c) stvara uslove za efikasan, pouzdan i ekonomičan sistem istraživanja i proizvodnje gasa, distribucije, skladištenja gasa, upravljanja LNG sistemom i snabdijevanja;
- d) stvara uslove za konkurentnost u snabdijevanju gasom;
- e) stvara uslove za efikasnost, ekonomičnost i sigurnost pri korištenju gasa;
- f) stvara odgovarajuće uslove za održivost i razvoj gasnog sistema (proizvodnje i distribucije);
- g) reguliše kvalitet usluga na svim nivoima, kao i tarife i naknade koje se plaćaju za regulisane usluge u distribuciji, imajući u vidu interese i potrebe svih korisnika za snabdijevanje gasom;
- h) nadgleda efikasnost mehanizama i procesa radi obezbjeđenja ravnoteže između potražnje i ponude za gasom;
- i) daje odobrenje na opće uslove za snabdijevanje i tržišna pravila za tržište gasa,
- j) potiče učesnike u sektoru prirodnog gasa na aktivnosti vezane za sigurnost ljudi i zaštitu okoliša;
- k) donosi provedbene propise za ostvarivanje propisanih nadležnosti iz člana 48. ovog zakona.

Član 50. **(Izveštavanje i saradnja Regulatorne komisije)**

- (1) Regulatorna komisija o svom radu podnosi izvještaj Parlamentu Federacije najmanje jednom godišnje.
- (2) U izvršavanju svojih nadležnosti i obaveza, Regulatorna komisija saraduje sa pravnim subjektima na državnom nivou koji su uspostavljeni zakonom o gasu na državnom nivou kao i svim subjektima u gasnom sektoru u Federaciji BiH.

Član 51. **(Finansiranje i budžet Regulatorne komisije)**

- 1) Regulatorna komisija se finansira iz prihoda od regulatornih i jednokratnih naknada koje će naplaćivati od imalaca dozvola koji se bave djelatnošću iz člana 14. ovog zakona i prihoda od naknada za dozvole koje izdaje, uključujući i naknade troškova po osnovu arbitraže.
- 2) Naknade iz stava (1) ovog člana bit će određene tako da pokrivaju realne troškove Regulatorne komisije.

- 3) Višak prihoda od regulatornih i jednokratnih naknada iz stava (1) ovog člana kao i drugih naknada ostvarenih od poslova iz nadležnosti Regulatorne komisije, u odnosu na finansijski plan Regulatorne komisije, prenosi se u prihod za narednu godinu.
- 4) Budžet Regulatorne komisije usvaja Parlament Federacije prije početka budžetske godine, na prijedlog Regulatorne komisije.
- 5) Budžet Regulatorne komisije objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

XII ENERGETSKE DOZVOLE, LICENCE I TEHNIČKI PROPISI

Član 52. (Energetska dozvola)

- (1) Gasni objekti koji su u funkciji nabavke, transporta, distribucije, skladištenja i postrojenja za LNG se grade u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), tehničkim i drugim propisima i propisima utvrđenim ovim zakonom i na osnovu pribavljene energetske dozvole, koja se izdaje u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Energetska dozvola se pribavlja za izgradnju i rekonstrukciju:
  - a) objekata za proizvodnju prirodnog gasa,
  - b) transport i distribuciju prirodnog gasa,
  - c) objekata za skladištenje prirodnog gasa,
  - d) objekata za LNG sisteme
  - e) direktnih vodova;
- (3) Energetsku dozvolu izdaje Ministarstvo.
- (4) Postupak za izdavanje energetske dozvole iz stava (2) ovog člana pokreće se zahtjevom domaćeg, odnosno stranog pravnog subjekta.
- (5) Energetska dozvola se pribavlja poslije izdavanja akta o lokacijskoj informaciji ili urbanističkoj saglasnosti za izgradnju energetskog objekta, odnosno prije izdavanja odobrenja za građenje.
- (6) Objekti za proizvodnju biogasa instalisane snage do 1 MW mogu se graditi u skladu sa zakonom kojim je uređena izgradnja objekata i uređenje prostora, tehničkim i drugim propisima, po prethodno pribavljenoj energetske dozvoli i bez provođenja postupka javnog nadmetanja.
- (7) Na osnovu izdate energetske dozvole iz stava (6) ovog člana, nadležni organ donosi odluku o davanju na korištenje državne imovine na osnovu koje se zaključuje ugovor.
- (8) Energetska dozvola nije potrebna za:

- a) izgradnju energetskih objekata na osnovu koncesije, osim u slučaju iz stava (6) ovog člana;
  - b) za rekonstrukciju objekata koji su izgrađeni na osnovu koncesije, osim u slučaju iz stava (6) ovog člana;
  - c) objekte koji se grade po javnom oglasu iz člana 60. ovog zakona.
- (9) Bliži kriteriji za izdavanje energetskih dozvola za objekte iz stava (2) ovog člana, sadržaj obrazaca za podnošenje zahtjeva i uspostavu registra izdatih energetskih dozvola utvrđuju se propisom Ministarstva.

Član 53. **(Kriteriji za izdavanje energetske dozvole)**

- (1) Energetska dozvola može se izdati za izgradnju objekta za prirodni gas koji je po vrsti i namjeni u skladu sa Strateškim planom razvoja gasnog sektora i Akcionim planom.
- (2) Energetska dozvola se izdaje na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.
- (3) Energetska dozvola za izgradnju objekata iz stava (1) ovog člana izdaje se na osnovu procjene ispunjavanja slijedećih kriterija:
  - a) uslova u pogledu sigurnog i nesmetanog funkcionisanja gasnog sistema;
  - b) uslova za određivanje lokacije i korištenja zemljišta propisani od strane nadležnog organa uprave za prostorno planiranje i u skladu sa važećim prostorno-planskim dokumentom;
  - c) uslova zaštite okoliša;
  - d) mjera zaštite zdravlja ljudi i sigurnosti ljudi i imovine;
  - e) planirani razred energijske efikasnosti;
  - f) uslova vezanih za tehničku opremljenost i finansijsku sposobnost podnosioca zahtjeva da realizuje izgradnju energetskog objekta;
  - g) doprinosa smanjenju emisije CO₂;

Član 54. **(Izdavanje energetske dozvole)**

- (1) Energetska dozvola se izdaje na period do dvije godine.
- (2) Period važenja energetske dozvole može se produžiti na zahtjev imaooca energetske dozvole, najduže za vrijeme od godinu dana.
- (3) Zahtjev iz stava (2) ovog člana podnosi se najkasnije 30 dana prije isteka roka važenja energetske dozvole.

Član 55.

- (1) Energetska dozvola za izgradnju direktnog voda može se izdati energetskom subjektu za gas radi povezivanja njegovih objekata sa objektima kvalifikovanog kupca, kao i **vlastitih** pogona, a s ciljem snabdijevanja tih objekata gasom.

- (2) Energetska dozvola iz stava (1) ovog člana može se izdati i kvalifikovanom kupcu kojem je, zbog tehničkih ili drugih razloga, odbijen pristup transportnom ili distributivnom sistemu, a pod uslovima utvrđenim pravilima koja regulišu rad transportnog ili distributivnog sistema.
- (3) Energetska dozvola iz stava (1) ovog člana neće se izdati ako bi ta izgradnja, s obzirom na trasu, prostor na kome se gradi ili uslove priključenja, ugrozila ostvarivanje ciljeva zaštite okoliša ili ugrozila sigurnost snabdijevanja gasom tarifnih kupaca.
- (4) Zahtjev za izdavanje energetske dozvole sadrži naročito podatke o:
  - a) lokaciji (parceli) na kojoj će se graditi energetski objekat i to: kopija katastarskog plana i izvod iz važećeg prostorno-planskog dokumenta izdati od strane nadležnog organa za prostorno planiranje;
  - b) roku završetka gradnje objekta;
  - c) vrsti i kapacitetu objekta i o njegovoj energijskoj efikasnosti;
  - d) energentima koje će objekat koristiti;
  - e) načinu zaštite okoliša u toku izgradnje i rada objekta;
  - f) uslovima koji se odnose na prestanak rada objekta;
  - g) visini planiranih finansijskih sredstava za izgradnju objekta i načinu obezbjeđivanja tih sredstava;
- (5) Energetska dozvola za izgradnju direktnih vodova izdaje se u slučajevima kada je odbijen pristup sistemu, a nakon pribavljanja prethodne saglasnosti izdate od strane Regulatorne komisije/regulatora na državnom nivou.

Član 56.

(Prava i obaveze učesnika u postupku izgradnje)

- (1) Prije početka izgradnje gasnih objekata energetski subjekat/investitor) je dužan riješiti imovinsko-pravne odnose za nekretninu na kojoj namjerava graditi objekat.
- (2) Na objekte čiji su imovinsko-pravni odnosi uređeni u skladu sa stavom (1) ovog člana, gasni subjekat nije dužan plaćati posebne naknade osim naknade za koncesiju i naknada utvrđenih drugim zakonima, a u slučaju nastanka štetnog događaja, dužan je učinjenu štetu nadoknaditi.
- (3) Vlasnici, odnosno zakupci nekretnina dužni su omogućiti energetskim subjektima/investitorima nesmetan pristup do nekretnina i na nekretnine na kojima se nalaze ili grade energetski objekti, radi izvođenja radova na izgradnji, održavanju, kontroli ispravnosti objekta, uređaja, postrojenja ili opreme i izvođenja drugih neophodnih radova.
- (4) Energetski subjekat/investitor iz stava (1) ovog člana dužan je platiti vlasniku nekretnine naknadu za eventualno pričinjenu štetu izvođenjem radova, čiju visinu utvrđuju sporazumno.
- (5) Ukoliko vlasnik nekretnine i energetski subjekat ne postignu sporazum iz stava (4) ovog člana, visinu naknade štete određuje nadležni sud.

Član 57.
(Zabrana priključenja na sisteme)

- (1) Zabranjeno je priključenje na gasne sisteme bez saglasnosti izdatih od strane operatora sistema.
- (2) Nije dozvoljeno priključenje na gasni sistem objekata izgrađenih bez građevinske dozvole.
- (3) Zabranjeno je korištenje gasa bez ili mimo mjernih uređaja ili suprotno propisima ili uslovima utvrđenim ugovorom koji reguliše snabdijevanje gasom.
- (4) Zabranjen je neovlašten ulazak ili pristup gasnim sistemima koji su vidno označeni znacima zabrane ulaska, pristupa ili opasnosti.

Član 58.
(Nedozvoljene radnje)

- (1) Ko neovlašteno preuzima gas, kao i vrši prepravke gasnih instalacija ili mjernih uređaja korisnika kojim se onemogućava pravilno registrovanje potrošnje gasa s ciljem neovlaštenog korištenja, čini krivično djelo krađe kažnjivo po krivičnom zakonu.
- (2) Pravno ili fizičko lice koje neovlašteno koristi gas dužno je operatoru transportnog ili distributivnog sistema na koji su priključeni njegovi uređaji platiti štetu po cijeni koja je na snazi kod javnog snabdjevača za istu kategoriju kupaca na dan naplate.
- (3) Visina štete određuje se u iznosu godišnje potrošnje tog kupca ili, ako je to povoljnije za snabdjevača, u iznosu prosječne godišnje potrošnje za istu kategoriju kupaca, ako metodologijom iz tačke r) stava (2) člana 48. ovog zakona nije drugačije utvrđeno.
- (4) Kada operator transportnog ili distributivnog sistema gasa utvrdi da pravno ili fizičko lice neovlašteno koristi gas, u smislu st. (1) i (2) ovog člana, dužan je da:
  - a) bez odlaganja isključi takav objekat sa transportnog ili distributivnog sistema;
  - b) obračuna i naplati neovlašteno preuzeti gas, u skladu sa stavom (3) ovog člana.
- (5) Ko neovlašteno bez odobrenja prepravlja gasne uređaje, mjerne uređaje i instalacije koje nisu u nadležnosti korisnika, čini krivično djelo kažnjivo po krivičnom zakonu.
- (6) Ometanje ili onemogućavanje ovlaštenih lica u okviru obavljanja djelatnosti u gasnom sektoru predstavlja nedozvoljenu radnju koja podliježe sankcionisanju.
- (7) Zabranjena je izgradnja objekata koji nisu u funkciji obavljanja djelatnosti u gasnom sektoru, kao i izvođenje drugih radova ispod, iznad i pored gasnih objekata kojim se ometa i onemogućava obavljanje djelatnosti proizvodnje ili transporta ili distribucije gasa ili se ugrožava rad i funkcionisanje gasnih objekata.

- (8) Vlasnici, korisnici i posjednici nekretnina koje se nalaze iznad i pored gasnih objekata ne smiju vršiti radove ili druge radnje kojima se ometa i onemogućava obavljanje gasnih djelatnosti proizvodnje ili transporta ili distribucije ili skladištenja gasa ili se ugrožava rad i funkcionisanje gasnih objekata, bez prethodnog odobrenja gasnog subjekta, koji je vlasnik, odnosno korisnik gasnog objekta.
- (9) Gasni subjekat na zahtjev vlasnika ili nosioca drugih prava nad nekretninama koje se nalaze iznad ili pored energetskog objekta može izdati odobrenje za izvođenje radova iz stava (8) ovog člana u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (10) Štetu koju učini nedozvoljenim radnjama iz ovog člana, počinitelj je obavezan nadoknaditi u skladu sa zakonom i Općim uslovima.
- (11) Ako je na nepropisnom rastojanju izgrađen objekat bez saglasnosti gasnog subjekta, isti je dužan od nadležnog organa lokalne uprave zahtijevati uklanjanje objekta.
- (12) U slučaju da nadležni organ lokalne uprave ne izvrši uklanjanje objekta iz stava (7) ovog člana, gasni subjekat može pokrenuti tužbu kod nadležnog suda.

Član 59.

(Izmještanje energetskog objekta)

- (1) Na prijedlog Ministarstva, Vlada Federacije može naložiti izmještanje energetskog objekta samo u slučaju izgradnje objekata saobraćajne, energetske infrastrukture, objekata za potrebe odbrane zemlje, vodoprivrednih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda koji su, prema zakonu o eksproprijaciji proglašeni objektima od javnog interesa, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji, kao i u slučaju izgradnje objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog bogatstva.
- (2) U slučaju izmještanja iz stava (1) ovog člana troškove izmještanja energetskog objekta, podrazumijevajući i troškove gradnje, odnosno postavljanja tog energetskog objekta na drugoj lokaciji do puštanja u pogon, snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se izmješta energetski objekat.
- (3) U slučaju izmještanja iz stava (1) ovog člana investitor objekta zbog čije izgradnje se izmješta gasni objekat je obavezan snositi troškove obezbjeđenja sigurnog i neprekidnog snabdijevanja potrošača, odnosno alternativnog načina snabdijevanja potrošača.

Član 60.

(Javno nadmetanje)

- (1) Vlada, na prijedlog Ministarstva, može odlučiti da objavi javni oglas za izgradnju objekata iz stava (2) člana 52. ovog zakona, u slučaju da se putem izdavanja energetskih dozvola ili davanjem koncesija ne može obezbijediti sigurno i redovno snabdijevanje gasom, odnosno, planirana dinamika izgradnje objekata u gasnom sektoru predviđena Strategijom razvoja gasnog sektora i Akcionim planom.

- (2) Na prijedlog Ministarstva Vlada Federacije donosi propis kojim se definiše i uređuje postupak, uslovi i kreiteriji javnog nadmetanja iz stava (1) ovog člana;
- (3) Odluke o odabiru investitora i dodjeli prava izgradnje donosi Vlada Federacije.

Član 61.
(Područje obuhvaćeno koncesijom)

- (1) Koncesija za distribuciju gasa na području gdje već postoji distributivni sistem ili koncesija za izgradnju distributivnog sistema i distribuciju gasa daje se za područje ili dio područja kantona, u skladu sa ovim zakonom i Zakonom o koncesijama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 40/02 i 61/06).
- (2) Skupštine dvaju ili više kantona mogu odlučiti da se za područje ili dijelove područja kantona daje zajednička koncesija za distribuciju gasa ili koncesija za izgradnju distributivnog sistema i distribuciju gasa.
- (3) Koncesija za izgradnju distributivnog sistema i distribuciju gasa daje se za područje ili dio područja dva entiteta ukoliko to područje pripada rubnom području entiteta.

Član 62.
(Davanje koncesije)

- (1) Koncesija za izgradnju distributivnog sistema i distribuciju gasa na području gdje ne postoji distributivni sistem iz člana 61. ovog zakona daje se na osnovu javnog poziva pod uslovom da će izgradnja distributivnog sistema omogućiti isporuku kupcima najmanje 7 miliona m³ gasa godišnje.
- (2) Iznimno od odredbe stava 1. ovoga člana, koncesija za izgradnju distributivnog sistema i distribuciju gasa može se, uz prethodno odobrenje Ministarstva, dati i u slučaju ako izgradnja nove mreže neće omogućiti isporuku krajnjim kupcima najmanje 7 miliona m³ gasa godišnje, ako to opravdavaju razlozi sa aspekta geografskog područja na kojem se gradi sistem, zaštite okoline i prirode i/ili politike privrednog razvoja tog područja, te postoji ekonomska opravdanost. Ministarstvo daje odobrenje za ovo izuzeće na osnovu zahtjeva kantona koji daje koncesiju i dokumentacije koja opravdava zahtjev za izuzeće.
- (3) Koncesija za distribuciju gasa na području gdje postoji distributivni sistem daje se na zahtjev energetskog subjekta za gas koji je obavljao djelatnost distribucije gasa na određenom području na osnovu koncesije koja je istekla ili druge pravne osnove koja je nastala. Koncesija za distribuciju uključuje i pravo na izgradnju radi povećanja kapaciteta distributivnog sistema unutar područja za koje je koncesija data.
- (4) Javni poziv za dodjelu koncesije iz st. (1.), (2). i (3). ovog člana se ne može objaviti bez dobijenog prethodnog mišljenja Ministarstva, a koje se izdaje na osnovu obezbjeđenja i ispunjenja slijedećih uslova:
  - a) usvojen prostorni plan kantona,
  - b) urađena studija gasifikacije kantona/kantoni sa rješenjem priključenja na

- postojeći transportni sistem ili distributivni sistem,
- c) izrađena studija ekonomske opravdanosti,
- d) urađena procjena situacije vezano za zaštitu okoliša i prirode,
- e) dobijena energetska saglasnost operatora transportnog sistema,
- f) dobijena energetska saglasnost operatora distributivnog sistema.

(5) Postupak dodjele koncesije iz člana 61. stav (3). ovog zakona određuje se u skladu sa Zakonom o koncesijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), Zakonom o koncesijama Federacije Bosne i Hercegovine, te kantonalnim zakonima o koncesiji.

Član 63. **(Izdavanje dozvole za rad - licence)**

(1) Djelatnosti iz člana 14. ovog zakona se mogu obavljati samo na osnovu dozvole za rad - licence, koju izdaje Regulatorna komisija.

(2) Licenca iz stava (1) ovog člana se može izdati novom subjektu ili subjektu koji:

- a) je upisan u Centralni registar suda za obavljanje djelatnosti koja se, u smislu ovog zakona, smatra energetsom djelatnošću gasnog sektora;
- b) ima gasne objekte i ostale uređaje, instalacije ili postrojenja neophodna za obavljanje energetske djelatnosti koja ispunjavaju uslove i zahtjeve utvrđene tehničkim propisima, propisima o energijskoj efikasnosti, propisima o zaštiti od požara i eksplozija, kao i propisima o zaštiti okoliša;
- c) gasnim subjektima kojima je dodijeljena koncesija
- d) ima zaposlena lica za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja, održavanja, eksploatacije i rukovanja objektima sa položenim stručnim ispitom;
- e) raspolaže finansijskim sredstvima koja su neophodna za obavljanje djelatnosti ili dokaže da ih može obezbijediti u obimu potrebnom za obavljanje djelatnosti za koju je podnesen zahtjev za izdavanje licence;
- f) obavlja djelatnost, a u posljednje tri godine, koje prethode godini u kojoj je podnijet zahtjev, nije mu oduzeta licenca za obavljanje iste djelatnosti;
- g) članovi organa upravljanja nisu bili pravosnažno osuđeni za krivična djela koja ih čine nepodobnim za vršenje funkcija.

(3) Licenca se izdaje na zahtjev energetskog subjekta za svaku energetska djelatnost posebno.

(4) Uz zahtjev iz stava (3) ovog člana prilažu se dokazi o ispunjenosti uslova iz stava (2) ovog člana.

(5) Licenca sadrži naročito: naziv energetskog subjekta, energetska djelatnost, spisak energetskih objekata, podatke o kapacitetu objekata, području na kome će se energetska djelatnost obavljati i period obavljanja energetske djelatnosti.

(6) Licenca se izdaje na period do 15 godina.

(7) Licenca iz stava (6) ovog člana može se produžiti na zahtjev energetskog subjekta, a skratiti samo ako se skraćanjem ne ugrožava sigurnost snabdijevanja ili funkcionisanja tržišta.

- (8) Za energetske djelatnosti koje se obavljaju na osnovu koncesije licenca se može produžiti do kraja važenja koncesije.
- (9) Energetski subjekat dužan je platiti naknadu za izdavanje licence i godišnje naknade za period na koji je izdata licenca u visini koju utvrdi Regulatorna komisija u skladu sa članom 51. ovog zakona.
- (10) Regulatorna komisija vodi registar izdatih i oduzetih licenci.
- (11) Podaci iz registra izdatih i oduzetih licenci su javni.
- (12) Bliži uslovi iz stava (2) ovog člana, način podnošenja zahtjeva za izdavanje licence, dokazi koji se dostavljaju uz zahtjev, sadržaj i izgled licenci, postupak izdavanja, izmjena i oduzimanja licenci, način kontrole ispunjavanja uslova utvrđenih licencom, razmjene informacija sa energetske subjektima, kao i način plaćanja naknada za licence i sadržaj registra izdatih licenci uređuju se pravilima iz člana 48. stav (2) tačka j) ovog zakona.

Član 64. (Izmjena i oduzimanje licenci)

- (1) Regulatorna komisija može, na zahtjev imaoaca licence, izvršiti izmjenu licence iz razloga koji se nisu mogli predvidjeti prilikom njenog izdavanja.
- (2) Licenca se oduzima:
- a) na zahtjev imaoaca licence;
  - b) prestankom obavljanja energetske djelatnosti;
  - c) ukoliko imalac licence ne otkloni utvrđene nedostatke u roku koji odredi Regulatorna komisija;
  - d) ako imalac licence postupa protivno uslovima iz licence;
  - e) prestankom ispunjavanja uslova utvrđenih zakonom;
  - f) ako imalac licence ne otkloni nedostatke u radu u roku koji je odredio inspektor.
- (3) Imalac licence kojem je Regulatorna komisija izdala licencu a čija je licenca povučena odmah će dostaviti novom imaocu licence sve knjige, evidenciju i informacije koje su potrebne za nesmetano ispunjavanje obaveza.
- (4) Nakon isteka roka važenja licence energetski subjekat je dužan da, na zahtjev Regulatorne komisije, radi sigurnosti snabdijevanja i obezbjeđenja funkcionisanja tržišta, nastavi da pruža usluge u skladu sa općim aktima Regulatorne komisije, najduže u trajanju od godinu dana.

Član 65. (Privremeno oduzimanje licence)

- (1) Licenca za obavljanje energetske djelatnosti može se privremeno oduzeti ako energetski subjekat:

- a) prestane ispunjavati jedan ili više uslova iz člana 63. stav (2) ovog zakona;
  - b) cijenu energije, odnosno usluga obavljanja djelatnosti ne određuje u skladu sa metodologijom ili ne naplaćuje u skladu sa tarifnim sistemom ili suprotno odobrenim, odnosno propisanim cijenama;
  - c) energetske sisteme ne održava u ispravnom i sigurnom stanju i u skladu sa tehničkim propisima kojima se uređuju uslovi korištenja;
  - d) prestane ispunjavati druge uslove za obavljanje djelatnosti utvrđene ovim zakonom.
- (2) O privremenom oduzimanju licence iz stava (1) ovog člana Regulatorna komisija će donijeti rješenje o privremenom oduzimanju licence zbog neispunjavanja uslova iz stava (1) tač. c) i d) ovog člana i odrediti rok za otklanjanje nedostataka zbog kojih se privremeno oduzima licenca, koji ne može biti duži od 60 dana od dana prijema rješenja.
- (3) Rješenje iz stava (2) ovog člana Regulatorna komisija donosi na prijedlog nadležnog inspektora.
- (4) Ako energetski subjekat, u roku koji je određen rješenjem iz stava (2) ovog člana, ne otkloni nedostatke zbog kojih je licenca privremeno oduzeta, Regulatorna komisija će donijeti rješenje o oduzimanju licence.
- (5) Rješenja iz st. (2) i (4) ovog člana su konačna, ali se, u roku od 30 dana od dana prijema rješenja, pred nadležnim sudom može pokrenuti upravni spor. Upravni spor se pokreće podnošenjem tužbe kod nadležnog suda. Tužba za pokretanje upravnog spora ne odgađa izvršenje pojedinačnog akta protiv koga je pokrenut upravni spor, ukoliko nadležni sud drugačije ne odluči.

Član 66. **(Posebni slučajevi kod oduzimanja licenci)**

- (1) Ako bi prestanak rada energetskog subjekta kome je privremeno oduzeta licenca mogao da ugrozi redovno i sigurno snabdijevanje energijom, život i zdravlje ljudi ili da prouzrokuje teške poremećaje u privredi, Regulatorna komisija može, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i nadležne inspekcije, rješenjem odobriti subjektu da nastavi obavljanje energetske djelatnosti do obezbjeđenja uslova za otklanjanje štetnih posljedica prestanka rada subjekta, u roku koji nije duži od roka utvrđenog članom 65. stav (2) ovog zakona.
- (2) Ako bi prestanak obavljanja djelatnosti od javnog interesa ili javne usluge od strane subjekta kome je oduzeta licenca mogao da ugrozi redovno i sigurno snabdijevanje energijom, život i zdravlje ljudi ili da prouzrokuje teške poremećaje u privredi, Vlada Federacije, na prijedlog Ministarstva, može posebnim aktom odrediti drugi subjekat koji ima licencu za obavljanje iste energetske djelatnosti da obavlja energetske djelatnosti na području na kome je djelatnost obavljao subjekat kome je licenca oduzeta.
- (3) Aktom Vlade Federacije iz stava (2) ovog člana utvrđuju se prava i obaveze subjekta koji je određen za obavljanje djelatnosti od javnog interesa ili javne usluge na određenom području, period u kojem će obavljati djelatnost, kao i prava vlasnika

energetskog objekta kojem je oduzeta licenca, ako je potreba za korištenjem njegovog energetskog objekta utvrđena aktom Vlade Federacije.

Član 67. (Zahtjevi za gasna postrojenja)

- (1) Gasna postrojenja, instalacije i uređaji iz tačke b) stava (2) člana 63. ovog zakona moraju biti pouzdani u radu, sigurni po ljude, životinje i okoliš i moraju se graditi i eksploatisati tako da je zagarantovana tehnička sigurnost.
- (2) Za zadovoljenje zahtjeva iz stava (1) ovog člana gasna postrojenja, instalacije i uređaji moraju biti projektovani, građeni, pušteni u pogon, eksploatisani, održavani, i uklanjani u skladu sa tehničkim pravilima i ostalim propisima struke.
- (3) Tehnička pravila i propisi iz stava (2) ovog člana trebaju biti objektivna i nediskriminirajuća, i između ostalog, trebaju obezbijediti kompatibilnost međudržavnih spojnih gasovoda.
- (4) Radi postizanja tehničke sigurnosti iz st. (1) i (2) ovog člana kao tehnička pravila Federacije za oblast prirodnog gasa utvrđuju se harmonizovana tehnička pravila Njemačkog stručnog udruženja za gas i vodu (DVGW).
- (5) Tehnička pravila iz stava (4) ovog člana donosi Ministarstvo.
- (6) Pravilnikom iz stava (3) člana 12. ovog zakona Ministarstvo će propisati procedure donošenja, utvrđivanja, preuzimanja i proglašenja te način primjene tehničkih pravila iz stava (4) ovog člana.
- (7) Pravilnik iz stava (6) ovog člana će, između ostalog, sadržavati:
  - a) naziv tehničkog pravila i područje primjene,
  - b) uslove i postupke za dokazivanje kvalifikacija za obavljanje određenih djelatnosti pravnih i fizičkih lica za oblast prirodnog gasa,
  - c) nadležnost za provođenjem
  - d) Stručna osposobljenost za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja objekata, održavanja, eksploatacije i rukovanja gasnim objektima iz tačke b) stava (7) ovog člana provjerava se polaganjem stručnog ispita.
  - e) Program i način polaganja stručnog ispita utvrđuje Ministarstvo posebnim propisom.

Član 68. (Odgovornost)

Za provođenje tehničkih pravila i propisa iz člana 67. ovog zakona odgovorni su operatori na gasnom sistemu, projektanti, proizvođači i uvoznici opreme, izvođači radova, korisnici i preduzeća za održavanje i servisiranje objekata.

XIII PROIZVOĐAČI I SNABDJEVAČI

Član 69. (Proizvođači)

Svako pravno lice koje se bavi proizvodnjom prirodnog gasa mora imati licencu koju izdaje Regulatorna komisija i bit će predmetom regulatorne nadležnosti tog organa.

Član 70. (Snabdjevači)

- (1) Snabdijevanje gasom može vršiti energetski subjekat na osnovu licence u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Licence za snabdijevanje prirodnim gasom iz stava (1) ovog člana mogu biti:
  - a) Licenca za veleprodaju koja se izdaje snabdjevačima koji kupuju gas na granici BiH i prodaju gas Operatorima distributivnog sistema i velikim kvalifikovanim kupcima koji su direktno spojeni na transportni sistem,
  - b) Licenca za maloprodaju koja se izdaje snabdjevačima koji gas prodaju kupcima spojenim na distributivni sistem.
- (3) Prije početka snabdijevanja snabdjevač je dužan da:
  - a) zaključi ugovor o kupovini gasa i obezbjeđivanju potrebnih kapaciteta;
  - b) zaključi ugovor o korištenju transportnog i/ili distributivnog sistema;
  - c) utvrdi opće uslove za snabdijevanje u skladu sa tačkom i) stava (1) člana 49. ovog zakona i objavi ih na svojoj internet stranici;
  - d) zaključi ugovor o poravnavanju odstupanja u skladu sa tržišnim pravilima;
  - e) sa kupcem zaključi ugovor o snabdijevanju gasom.
- (4) Ugovor iz tačke e) stava (3) ovog člana naročito sadrži:
  - a) usluge koje pruža snabdjevač, uključujući vrijeme početka i kvalitet snabdijevanja;
  - b) način dobijanja informacija o važećim tarifama i naknadama za održavanje;
  - c) trajanje ugovora, uslove za obnavljanje i raskid ugovora ili prestanak pružanja usluga;
  - d) način utvrđivanja naknade u slučaju nepoštovanja ugovorenih usluga;
  - e) način rješavanja sporova u skladu sa stavom (7) člana 47. ovog zakona.
- (5) Snabdjevač može snabdijevati tarifnog ili kvalifikovanog kupca samo ako operator transportnog ili distributivnog sistema na koji su priključena postrojenja krajnjeg kupca sam, odnosno na osnovu odluke nadležnog inspektora, utvrdi da postrojenja ispunjavaju uslove za sigurno snabdijevanje.
- (6) Snabdjevač je dužan platiti korištenje sistema, usluge i naknade operatorima i ostalim licima za koje se prikupljaju naknade u skladu sa ovim zakonom.
- (7) Ukoliko krajnji kupac ne ispunjava obaveze utvrđene ugovorom, odnosno računom za isporučeni gas, snabdjevač je dužan krajnjeg kupca prethodno upozoriti, u roku

koji ne može biti kraći od osam dana od dana dostavljanja upozorenja, izmiri dospelje obaveze, odnosno postigne sporazum o ispunjavanju obaveza.

- (8) Ukoliko krajnji kupac ne izmiri obaveze iz stava (7) ovog člana, snabdjevač podnosi zahtjev operatoru transportnog sistema ili distributivnog sistema za prekidom isporuke gasa.
- (9) Operator transportnog ili distributivnog sistema dužan je, na osnovu zahtjeva iz stava (8) ovog člana, izvršiti prekid isporuke gasa koji ne može početi u petak, subotu ili nedjelju, na državni praznik ili dan prije praznika.
- (10) Snabdjevač je dužan sačiniti i na svojoj internet stranici objaviti program mjera:
  - a) pomoći tarifnim i kvalifikovanim kupcima u ispunjavanju dospeljih ugovornih obaveza radi sprječavanja obustave snabdijevanja;
  - b) pomoći snabdijevanja tarifnih i kvalifikovanih kupaca na mjestima udaljenim od urbanih sredina;
  - c) podsticanja energijske efikasnosti.
- (11) Snabdjevač je dužan sačiniti i najmanje jednom godišnje objaviti na svojoj internet stranici broj tarifnih i kvalifikovanih kupaca kojima je bilo obustavljeno snabdijevanje, razloge za obustavu snabdijevanja i druge podatke u skladu sa općim uslovima za snabdijevanje.
- (12) U okviru obavljanja licencirane djelatnosti snabdjevač je dužan da:
  - a) dostavlja propisane informacije operatoru transportnog ili distributivnog sistema, radi njihovog pouzdanog, sigurnog i efikasnog funkcionisanja,
  - b) se, prilikom proglašenja kriznog stanja i radi sprečavanja nastanka kriznog stanja, pridržava uputa dispečerskog, odnosno upravljačkog centra odgovarajućeg operatora,
  - c) održava ugovorene parametre kvalitete snabdijevanja gasom kupaca, u skladu s uslovima iz ugovora za snabdijevanje prirodnim gasom,
  - d) u svojim poslovnim knjigama, po pravilima internog knjigovodstva, odvojeno vodi podatke koji se odnose na snabdijevanje kvalifikovanih kupaca i snabdijevanje tarifnih kupaca,
  - e) dostavlja operatoru transportnog ili distributivnog sistema propisane podatke o svim sklopljenim ugovorima o snabdijevanju gasom,
  - f) dostavlja Ministru izvještaj o ostvarivanju sigurnosti snabdijevanja u protekloj kalendarskoj godini.
- (13) Snabdjevač gasom je dužan, ukoliko snabdijeva ugroženog kupca iz člana 73. ovog zakona, da ga snabdijeva dovoljnom količinom gasa, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima u slučaju:
  - a) djelimičnog poremećaja u snabdijevanju gasom koji uzrokuje smanjenje uvoza gasa u Federaciji BiH,
  - b) ekstremno niskih srednjih dnevnih temperatura zraka u petodnevnom periodu.

- (14) Snabdjevač gasom ima pravo na pristup mreži transportnog sistema, distributivnog sistema, sistema skladišta gasa i LNG sistema u skladu s članom 40. ovog zakona.
- (15) Snabdjevač gasom ima pravo obustaviti ili prekinuti isporuku u slučaju neovlaštene potrošnje gasa i u slučaju kada se kupac ne pridržava uslova iz ugovora.

Član 71.
(Javni snabdjevač)

- (1) Gasnom subjektu, u općem ekonomskom i društvenom interesu može se nametnuti obaveza vršenja javne usluge koja će obezbijediti sigurnost snabdijevanja, redovnost, kvalitet i cijenu snabdijevanja, kao i zaštitu okoliša, uključujući energijsku efikasnost.
- (2) Kvalifikovani kupci koji su na tržištu a kojima snabdjevač nije dostupan nakon otvaranja tržišta i kvalifikovani kupci koji nisu odabrali snabdjevača na slobodnom tržištu imaju pravo snabdijevanja od strane javnog snabdjevača u skladu sa odredbama ovog zakona i pravilnika kojeg propisuje Regulatorna komisija, a koji pored ostalog obavezno sadrži:
  - a) način snabdijevanja kvalifikovanih kupaca, uspostavljanje javnog snabdjevača, njegova prava i obaveze,
  - b) prava i obaveze kvalifikovanih kupaca,
  - c) postupak i uslove promjene snabdjevača,
  - d) usluge rezervnog snabdjevača, uslove pod kojima kvalifikovani kupac može koristiti usluge rezervnog snabdjevača, kriterij za njegov odabir, kao i način formiranja cijena gasa rezervnog snabdjevača te vrijeme trajanja usluge rezervnog snabdjevača,
  - e) metodologiju za utvrđivanje cijena usluge snabdijevanja od javnog snabdjevača.
- (3) Javni snabdjevač je dužan, u okviru vršenja javne usluge, garantovati priključak i snabdijevanje gasom po razumnim, jednostavno i lako uporedivim i transparentnim cijenama kupcima iz reda domaćinstava, malim preduzećima i komercijalnim kupcima, u skladu sa Politikom razvoja gasnog sektora Federacije.
- (4) Javni snabdjevač iz st. (2) i (3) ovog člana dužan je da:
  - a) snabdijeva domaćinstva i kvalifikovane kupce priključene na distributivne sisteme gasa koji izaberu taj način snabdijevanja;
  - b) utvrdi opće uslove za snabdijevanje i dostavi Regulatornoj komisiji na odobravanje;
  - c) snabdijevanje gasom vrši po tarifama koje odobri Regulatorna komisija;
  - d) poduzima mjere radi postizanja sigurnog i kvalitetnog snabdijevanja domaćinstava i kvalifikovanih kupaca koji su izabrali taj način snabdijevanja;
  - e) poduzima mjere za postizanje najpovoljnije cijene energije koje su sastavni dio regulisanih tarifa.
- (5) Na poslovanje javnog snabdjevača primjenjuju se odredbe člana 70. ovog zakona.

- (6) Poslove javnog snabdjevača na osnovu licence za snabdijevanje može vršiti samo energetski subjekat koji ima sjedište u Federaciji, a kojeg odredi Vlada Federacije.
- (7) Vlada Federacije će donijeti program za zaštitu ugroženih kupaca, kojim će se definisati aktivnosti koje se odnose na: zaštitu ugroženih kupaca od prekida snabdijevanja gasom, način obezbjeđenja sredstava potrebnih za pokriće razlike između troškova i prihoda iz djelatnosti snabdjevača ugroženih kupaca gasom.
- (8) Program zaštite ugroženih kupaca iz stava (7) ovog člana čini sastavni dio Politike razvoja gasnog sektora, a do donošenja iste sastavni dio Privremenih smjernica politike razvoja gasnog sektora.

Član 72. **(Rezervni snabdjevač)**

- (1) Kvalifikovani kupac ostvaruje pravo na rezervnog snabdjevača u skladu sa pravilnikom iz tačke d) stava (2) člana 71. ovog zakona u slučaju kada njegov odabrani snabdjevač ne vrši snabdijevanje ili ne može vršiti snabdijevanje iz sljedećih razloga:
  - a) stečaja ili likvidacije snabdjevača koji ga je do tada snabdijevao;
  - b) prestanka ili oduzimanja dozvole snabdjevaču koji ga je do tada snabdijevao;
  - c) da nije našao novog snabdjevača koji će ga snabdijevati nakon prestanka ugovora o snabdijevanju sa postojećim snabdjevačem, osim ako je prestanak ugovora posljedica neizvršavanja obaveza plaćanja isporučene električne energije.
- (2) Rezervni snabdjevač ima obavezu da kvalifikovanog kupca kratkoročno snabdijeva gasom i u slučajevima kad:
  - a) dođe do ozbiljnog poremećaja na tržištu;
  - b) je kupac bez mogućnosti da utiče na nastale okolnosti i bez zaštite gubi snabdijevanje.
- (3) Snabdijevanje iz st. (1) i (2). ovog člana može trajati najduže tri mjeseca.
- (4) Odnosi između kvalifikovanog kupca i snabdjevača iz stava (1) ovog člana uređuju se ugovorom.
- (5) Na rezervnog snabdjevača se ne primjenjuju odredbe člana 70. st. (7) i (9) ovog zakona.
- (6) Rezervni snabdjevač je dužan sačiniti i najmanje jednom godišnje objaviti na svojoj internet stranici broj snabdijevanih kupaca, ukupnu količinu isporučenog gasa i prosječni period te vrste snabdijevanja, odvojeno za domaćinstva i ostale kupce.
- (7) Za sve kupce rezervni snabdjevač je javni snabdjevač.
- (8) Kupci priključeni na transportni sistem dužni su pribaviti bankarsku garanciju u iznosu tromjesečne fakture za planiranu potrošnju obračunatu po važećim tarifnim stavovima i predaju je rezervnom snabdjevaču koji, nakon prijema bankarske garancije, može otpočeti vršiti funkciju rezervnog snabdjevača za te kupce.

Član 73.
(Snabdjevač ugroženih kupaca)

- (1) Ugroženi kupci su domaćinstva priključena na distributivni sistem gasa u kojima žive lica:
  - a) koja su u stanju socijalne potrebe utvrđene od nadležnog organa, i
  - b) invalidi, lica sa posebnim potrebama i lica lošeg zdravstvenog stanja kod kojih može nastupiti ugroženost života ili zdravlja zbog ograničenja ili obustave snabdijevanja gasom.
- (2) Bliži način ostvarivanja prava iz stava (1) ovog člana, kao i mjere zaštite ugroženih kupaca uredit će se u skladu sa stavom (7) člana 71. ovog zakona.
- (3) Snabdjevač je dužan zaključiti ugovor o snabdijevanju i otpočeti snabdijevanje kupca bez odlaganja, nakon podnošenja zahtjeva kupca uz koji su priloženi dokazi o kumulativnom ispunjavanju uslova iz stava (1) ovog člana.
- (4) Tarife za snabdijevanje ugroženih kupaca kojima se ne obustavlja snabdijevanje određuje Regulatorna komisija.
- (5) Ugroženi kupci imaju pravo na snabdijevanje iz ovog člana dok ispunjavaju uslove iz st. (1) i (7) ovog člana, što podliježe polugodišnjoj provjeri.
- (6) Snabdjevač ugroženih kupaca je javni snabdjevač gasom.
- (7) Izuzetno od tačkaka a) i b) stava (1) ovog člana ugroženi kupac može biti kupac koji obavlja zdravstvenu djelatnost (uključujući rehabilitaciju i brigu o bolesnicima), odgojno-obrazovne djelatnosti i djelatnosti u području socijalne brige, te kupac koji kupuje gas za grijanje prostora namijenjenih smještaju ljudi (studentski domovi) ali samo u slučajevima koji nemaju alternativno rješenje snabdijevanja energijom.

XIV KUPCI

Član 74.
(Krajnji kupci gasa)

Krajnji kupci gasa su kvalifikovani kupci i nekvalifikovani (tarifni) kupci.

Član 75.
(Kvalifikovani kupac)

- (1) Status kvalifikovanog kupca stiče se u skladu sa ovim zakonom, važećim propisima koji regulišu ovu oblast, aktima regulatora na državnom nivou i Regulatorne komisije koji definišu obim, uslove i vremenski raspored otvaranja tržišta.
- (2) Kvalifikovani kupac ima pravo na slobodan izbor snabdjevača gasom, što uključuje i pravo na promjenu snabdjevača gasom, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima.
- (3) Svi kupci, izuzev kupaca iz reda domaćinstava, imaju status kvalifikovanog kupca.

- (4) Kupci iz reda domaćinstava status kvalifikovanog kupca stiču 1. januara 2015. godine.
- (5) Kvalifikovani kupac koji priključuje svoje uređaje na distributivni sistem je obavezan od Operatora distributivnog sistema, imati saglasnost za priključak na sistem i zaključiti ugovore u skladu sa važećim zakonima i propisima.
- (6) Kvalifikovani kupac koji se priključuje na transportni sistem obavezan je da od operatora transportnog sistema ima saglasnost za priključak na sistem i da zaključi odgovarajuće ugovore u skladu sa važećim zakonima i propisima.
- (7) Ugovori iz st. (5) ovog člana posebno se odnose na:
  - a) ugovor o kupoprodaji gasa sa snabdjevačem;
  - b) ugovor o korištenju sistema sa Operatorom distributivnog sistema i
  - c) ugovor o priključku na sistem sa Operatorom distributivnog sistema.
- (8) Kvalifikovani kupac je dužan:
  - a) omogućiti operatoru sistema, na koji je priključen, ugradnju mjernog uređaja i pristup mjernom uređaju;
  - b) pridržavati se uputa dispečerskih ili upravljačkih centara;
  - c) održavati uređaj za prihvatanje gasa u takvom stanju da ne predstavlja opasnost za život i zdravlje ljudi ili imovinu te u slučaju kvara takav kvar ukloniti bez odgađanja;
  - d) davati potrebne informacije operatoru transportnog sistema, operatoru distributivnog sistema, u slučaju da ugovori korištenje njihovih usluga;
  - e) u slučaju da ugovori korištenje transportnog ili distributivnog sistema, obezbijediti usklađenost količina gasa koje preuzme iz gasnog sistema s količinama koje je predao u gasni sistem.

Član 76.
(Nekvalifikovani kupac)

- (1) Nekvalifikovani kupci se snabdijevaju gasom u okviru vršenja obaveze javne usluge, na regulisani način i po regulisanim cijenama i nemaju pravo izbora snabdjevača gasom.
- (2) Nekvalifikovani kupac koji svoje uređaje priključuje na distributivni sistem obavezan je imati saglasnost za priključak na sistem i zaključiti:
  - a) ugovor o kupoprodaji gasa sa snabdjevačem;
  - b) ugovor o korištenju sistema sa Operatorom distributivnog sistema i
  - c) ugovor o priključku na sistem sa Operatorom distributivnog sistema.
- (3) Nekvalifikovani kupac je dužan:
  - a) omogućiti operatoru sistema, na koji je tarifni kupac priključen, ugradnju mjernog uređaja i pristup mjernom uređaju;
  - b) pridržavati se uputa dispečerskih centara;

- c) održavati uređaj za prihvata gasa u takvom stanju da ne predstavlja opasnost za život i zdravlje ljudi ili imovinu te, u slučaju kvara, takav kvar ukloniti bez odgađanja;
- d) pridržavati se pravilnika koji će biti definisani od strane Regulatorne komisije.

Član 77. (Prava i obaveze kupaca)

- (1) Krajnji kupac ima pravo da, u slučaju tehničkih ili drugih smetnji u isporuci gasa, čiji uzrok nije na objektu kupca, zahtijeva da se te smetnje otklone u najkraćem roku.
- (2) Energetski subjekat je dužan da smetnje iz stava (1) ovog člana otkloni u roku u kome se najbrže može otkloniti smetnja, u skladu sa normama o izvođenju odgovarajućih radova, a najduže u roku od 24 sata od prijema obavještenja, osim u slučajevima kada to objektivno nije moguće.
- (3) Smetnjama u isporuci gasa iz stava (1) ovog člana ne smatraju se prekidi u isporuci gasa nastali zbog primjene mjera ograničenja isporuke iz stava (1) člana 84. ovog zakona.
- (4) Krajnji kupac dužan je koristiti gas pod uslovima utvrđenim ugovorom o snabdijevanju gasom i u skladu sa zakonom.
- (5) Krajnji kupac dužan je koristiti gas za vlastite potrebe, pod uslovima za kategoriju i grupu potrošnje utvrđenim u saglasnosti za priključenje.
- (6) Krajnji kupac dužan je omogućiti ovlaštenim licima gasnih subjekata i Regulatornoj komisiji pristup mjernim uređajima i instalacijama, kao i mjestu priključka radi očitavanja, provjere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamjene i održavanja uređaja i izmještanje mjernih mjesta van objekta tj. na granicu vlasništva, ili obustave isporuke gasa u slučajevima kada vlasnik ili stanar neovlašteno koristi gas ili ne plati račun za isporučeni gas u skladu sa utvrđenim rokovima i uslovima.
- (7) Kupci su odgovorni za održavanje svih unutrašnjih gasnih instalacija koje trebaju biti implementirane od strane kvalifikovanih stručnjaka sa svim atestima koje zatraži Regulatorna komisija;

Član 78. (Zaštita kupaca)

- (1) Snabdjevač dužan je vršiti snabdijevanje krajnjih kupaca u skladu sa općim uslovima za snabdijevanje, koji moraju biti objavljeni najmanje 15 dana prije početka snabdijevanja i naročito sadrže:
  - a) način promjene ugovorenih uslova snabdijevanja i pravo krajnjeg kupca na povlačenje;
  - b) način obavještanja o povećanju naknada prije primjene povećanja;
  - c) način informisanja o važećim cijenama, tarifama i standardnim rokovima i uslovima, posebno u pogledu pristupa i usluga;

- (2) Snabdjevač dužan je objaviti na svojoj internet stranici cijene za kvalifikovane kupce i tarife za domaćinstva.
- (3) Snabdjevač dužan je svim krajnjim kupcima pod istim uslovima kao javni snabdjevač obračunati i naplatiti:
  - a) korištenje transportnih i distributivnih sistema gasa;
  - b) naknadu za pomoćne i systemske usluge;
  - c) druge naknade u skladu sa zakonom.
- (4) Snabdjevač je dužan naplatiti energiju i usluge na osnovu računa koji moraju biti pregledni i razumljivi.

XV SIGURNOST SNABDIJEVANJA GASOM I MJERE U SLUČAJU POREMEĆAJA NA TRŽIŠTU GASA

Član 79. (Sigurnost snabdijevanja)

- (1) Institucije i učesnici u gasnom sektoru dužni su planirati i poduzimati mjere za sigurno snabdijevanje gasom u skladu s propisanim standardima snabdijevanja gasom i odgovorni su za sigurnost snabdijevanja gasom u okviru svoje djelatnosti.
- (2) Kanton je odgovoran za praćenje odnosa između ponude i potražnje gasa na svom području, izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude, te planiranje izgradnje dodatnih kapaciteta za razvoj distributivnog sistema na svom području.
- (3) Kantonalno ministarstvo nadležno za poslove energije učestvuje u izradi Strategije razvoja gasnog sektora u skladu sa članom 4. ovog zakona ,odnosno dokumenata prostornog uređenja na kantonalnom nivou.
- (4) Ministarstvo sačinjava i Vladi dostavlja godišnji izvještaj o stanju sigurnosti snabdijevanja gasom i očekivanim potrebama za gasom najkasnije do 30. juna tekuće za prethodnu godinu.
- (5) Izvještaj iz stava (4) ovog člana sadrži:
  - a) pogonsku sigurnost transportnih i distributivnih sistema gasa;
  - b) predviđanje bilansa nabavke i potrošnje za naredni trogodišnji period;
  - c) očekivano stanje sigurnosti snabdijevanja za naredne tri godine;
  - d) investicione namjere operatora transportnog sistema i korisnika transportnog sistema gasa za naredne tri godine, uključujući izgradnju prekograničnih vodova;
  - e) principi upravljanja zagušenjima u prijenosnim i distributivnim sistemima u skladu s međunarodnim pravilima;
  - f) postojeće i planirane vodove transportnog sistema gasa;
  - g) očekivani razvoj snabdijevanja, prekograničnih razmjena i potrošnje, uzimajući u obzir mjere za upravljanje potrošnjom;

h) područne, nacionalne i evropske ciljeve održivosti razvoja, uključujući međunarodne projekte.

(6) Izvještaj iz stava (4) ovog člana objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

Član 80. (Mjere u slučaju poremećaja na tržištu)

(1) U slučaju poremećaja na tržištu prouzrokovanog neočekivanim nedostatkom gasa, prirodnih nepogoda i tehnoloških katastrofa (krizne situacije) Vlada propisuje:

- a) mjere ograničenja snabdijevanja gasom;
- b) posebne uslove snabdijevanja gasom;
- c) prioritete isporuke gasa kupcima.

(2) Operatori transportnih i distributivnih sistema dužni su, u skladu sa ovim zakonom, obezbijediti odgovarajuće kapacitete za prekogranični prijenos gasa, sigurnost snabdijevanja gasom i razmjenu podataka u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja.

(3) Operatori sistema dužni su obezbijediti primjenu mjera iz stava (1) ovog člana na transparentan i nediskriminatoran način koji ne narušava pravila tržišta.

(4) Mjere iz stava (1) ovog člana su privremene i mogu se primjenjivati do otklanjanja poremećaja iz stava (1) ovog člana.

Član 81. (Zaštićeni kupci)

(1) Za snabdijevanje u slučajevima poremećaja ili nestašice prioritet u snabdijevanju imaju zaštićeni kupci:

- a) domaćinstva;
- b) kupci koji obavljaju djelatnost zdravstva, rehabilitacije, obrazovanja i socijalnog staranja;
- c) kupci koji upotrebljavaju gas za grijanje potrošača bez alternative iz tač. a) i b) ovog stava ili proizvode toplotu za daljinsko grijanje iz tač. a) i b) ovog stava, u obimu koji je potreban za ove kupce;
- d) operatore sistema gasa za potrebe funkcionisanja sistema.

(2) Zaštićeni kupci iz stava (1) ovog člana, osim domaćinstava, su dužni obavijestiti svoje snabdjevače o vrsti potrošnje i potrebnim količinama na svojim primopredajnim mjestima za određeni period, u skladu sa zahtjevom snabdjevača, u roku od dva mjeseca od prijema zahtjeva.

Član 82. (Obezbeđenje snabdijevanja zaštićenih kupaca)

(1) U slučaju izuzetnih okolnosti zbog kojih je snabdijevanje ozbiljno poremećeno u dužem periodu, operatori transportnog i distributivnih sistema su dužni poduzeti mjere za obezbeđenje snabdijevanja povlašćenih kupaca gasom, snabdjevača kojima se ne narušava sigurno funkcionisanje sistema.

- (2) Operatori sistema dužni su na svojoj internet stranici objaviti plan hitnih mjera za obezbjeđenje snabdijevanja zaštićenih kupaca.
- (3) Ako zbog obima ili trajanja izuzetnih uslova iz stava (1) ovog člana planirane mjere nisu dovoljne za obezbjeđenje snabdijevanja zaštićenih kupaca, operatori transportnog i distributivnih sistema dužni su ograničiti ili obustaviti isporuku gasa na primopredajnim mjestima kupaca.
- (4) Operator transportnog i distributivnog sistema dužan je o primjeni mjera redovno i bez odlaganja obavještavati Ministarstvo i Regulatornu komisiju.

XVI UPRAVNI NADZOR I INSPEKCIJA

Član 83. (Upravni nadzor)

- (1) Upravni nadzor obuhvata: nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i drugih propisa, nadzor nad obavljanjem poslova određenih ovim zakonom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi, kao i nadzor nad njihovim postupanjem.
- (2) Nadzor iz stava (1) ovog člana obavlja Ministarstvo i Regulatorna komisija, svako u okviru svojih nadležnosti, u skladu sa ovlaštenjima propisanim ovim zakonom, Zakonom o organizaciji organa uprave ("Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakonom o upravnom postupku u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99), što ne isključuje i saradnju sa drugim nadležnim organima i organizacijama.

Član 84. (Inspekcijski nadzor)

- (1) Inspekcijski nadzor obuhvata nadzor nad primjenom ovog zakona, drugih propisa i općih akata, standarda, tehničkih normativa i normi kvaliteta koje se odnose na projektovanje, građenje, odnosno rekonstrukciju, remont, održavanje i korištenje gasnih sistema i objekata, instalacija, postrojenja i opreme u tim objektima, kao i na kvalitet isporučenog prirodnog gasa.
- (2) Inspekcijski nadzor uključuje kontrolu izgradnje objekata, tehničke ispravnosti, pogonske sigurnosti objekata i gasnih postrojenja, sigurnosti ljudi u objektima za korištenje gasa, kao i uvid u tehničku i pogonsku dokumentaciju.
- (3) Poslovi inspekcijskog nadzora vrše se kod proizvođača opreme, izvođača radova i korisnika objekata, postrojenja i uređaja koji sa gasnim instalacijama čine tehnološku cjelinu i namijenjeni su za proizvodnju, transport, distribuciju i korištenje gasa (u daljem tekstu: gasni objekti i postrojenja).

Član 85.
(Poslovi inspekcijskog nadzora)

- (1) Poslove inspekcijskog nadzora iz člana 87.ovog zakona vrše Federalna uprava za inspekcijske poslove i kantonalni organi uprave nadležni za poslove inspekcijskog nadzora nad gasnim objektima i postrojenjima, u skladu sa ovim zakonom, Zakonom o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 69/05), odgovarajućim kantonalnim zakonima, Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), a po postupku utvrđenom Zakonom o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99).
- (2) Poslove inspekcijskog nadzora iz nadležnosti Federacije, vrši Federalna uprava za inspekcijske poslove, odnosno federalni inspektori termoenergetike u sastavu Tehničke inspekcije (u daljem tekstu: termoenergetski inspektor), a poslove iz nadležnosti kantonalnih organa uprave vrše kantonalne uprave za inspekcijske poslove, odnosno kantonalni inspektori termoenergetike (u daljem tekstu: kantonalni inspektor).

Član 86.
(Prava i dužnosti termoenergetskog inspektora)

- (1) Termoenergetski inspektor vrši inspekcijski nadzor nad:
  - a) projektovanjem, proizvodnjom, izgradnjom, eksploatacijom i održavanjem objekata za: proizvodnju, transport, skladištenje, LNG sisteme i distribuciju prirodnog gasa, u skladu sa ovlaštenjima utvrđenim ovim zakonom;
  - b) projektovanjem, proizvodnjom, izgradnjom, eksploatacijom i održavanjem: stabilnih i mobilnih posuda pod pritiskom,
  - c) stručnom osposobljenošću lica koja obavljaju poslove projektovanja, proizvodnje, nadzora, rukovođenja, rukovanja i održavanja uređaja i opreme pod pritiskom;
- (2) Termoenergetski inspektor ima pravo i dužnost da provjerava:
  - a) da li je pribavljeno odobrenje nadležnog organa za postavljanje, izgradnju i rekonstrukciju gasnih postrojenja, instalacija, uređaja i opreme pod pritiskom;
  - b) da li je tehnička dokumentacija za izgradnju, postavljanje i rekonstrukciju gasnih postrojenja, instalacija, uređaja i opreme pod pritiskom izrađena u skladu sa zakonom, tehničkim propisima i standardima;
  - c) da li se izrada, ugradnja i ispitivanje i održavanje opreme pod pritiskom vrši u skladu sa zakonom, tehničkim propisima i standardima;
  - d) da li energetski subjekti koji obavljaju djelatnosti proizvodnje, transporta, distribucije i isporuke prirodnog gasa i LNG sistema ispunjavaju uslove propisane zakonom za obavljanje tih djelatnosti;
  - e) da li se oprema pod pritiskom redovno održava i da li se vrši njena redovna kontrola i ispitivanje u toku eksploatacije u skladu sa tehničkim propisima i standardima;
  - f) urednost isporuke i kvalitet gasa koji se isporučuje kupcima.
- (3) Termoenergetski inspektor vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisima donijetim na osnovu ovog zakona.

Član 87.
(Ovlaštenja termoenergetskog inspektora)

(1) U vršenju inspekcijskog nadzora termoenergetski inspektor je ovlašten da:

- a) naloži da se utvrđene nepravilnosti i nedostaci otklone u roku koji odrede;
- b) obustavi izgradnju gasnog objekta, odnosno postavljanje uređaja, postrojenja i instalacija ili opreme pod pritiskom, ako:
  - 1. u određenom roku nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti i nedostaci;
  - 2. se izgradnja gasnog objekta, uređaja, postrojenja i instalacija vrši bez odobrenja nadležnog organa ili suprotno tehničkoj dokumentaciji na osnovu koje je izdato odobrenje;
- c) zabrani obavljanje energetske djelatnosti ili gradnju gasnog objekta, ako nije pribavljena licenca ili akt na osnovu kojeg se može graditi objekat;
- d) naredi obustavu dalje gradnje ili korištenja gasnog objekta, odnosno obustavu snabdijevanja gasom, ako se ti objekti ne grade, ne koriste ili ne održavaju po odobrenoj ili potvrđenoj dokumentaciji prema posebnim tehničkim ili drugim propisima i ako zbog toga postoji neposredna opasnost za stabilnost i sigurnost energetskih objekata, zdravlje ili život ljudi ili sigurnost saobraćaja ili susjednih građevina;
- e) zabrani upotrebu gasnog objekta, odnosno korištenje uređaja, postrojenja, instalacija i opreme pod pritiskom, ako:
  - 1. rad objekta, uređaja, postrojenja ili instalacije dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi i imovinu;
  - 2. po isteku roka utvrđenog rješenjem o obustavi upotrebe, odnosno korištenja objekta nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti i nedostaci;
  - 3. se gasnom subjektu oduzme licenca zbog neispunjavanja propisanih uslova, osim u slučaju iz člana 65. ovog zakona.

(2) Energetski subjekat, kome je rješenjem inspektora naloženo otklanjanje nedostataka i nepravilnosti dužan je u pisanoj formi obavijestiti inspektora o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti u roku koji je određen rješenjem.

(3) Nadležna inspekcija će, u skladu sa zakonom, naložiti obustavljanje gradnje ili rušenje građevinskih objekata koji se grade bez odobrenja iz stava (9) člana 58. ovog zakona.

Član 88.
(Način postupanja i mjere kod inspekcijskog nadzora)

(1) Inspektor ne može izrađivati ili učestvovati u izradi tehničke dokumentacije i vršenju tehničke kontrole tehničke dokumentacije za objekte nad kojima vrši inspekcijski nadzor i vršiti stručni nadzor nad izgradnjom, odnosno izvođenjem radova na objektima nad kojima vrši inspekcijski nadzor.

- (2) Energetski subjekat, privredno društvo i drugi vlasnik energetskog objekta, uređaja ili postrojenja dužan je omogućiti inspektoru nesmetano izvršavanje inspeksijskog nadzora, dozvoliti mu ulazak u objekte, staviti mu na raspolaganje sve zahtijevane podatke, dokumenta i izvještaje potrebne za vršenje inspeksijskog nadzora.
- (3) Inspeksijski nadzor se obavlja u skladu sa Zakonom o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- (4) Zapisnik o inspeksijskoj kontroli objekata iz nadležnosti Regulatorne komisije dostavlja se na njen zahtjev.

XVII KAZNENE ODREDBE

Član 89. (Prekršaji)

- (1) Za prekršaj kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 7.000 KM do 15.000 KM pravno lice, ako:
  - a) ne pripremi i ne dostavi Ministarstvu podatke za izradu energetskog bilansa u propisanom roku ili ako svoj bilans ne usaglasi sa energetskim bilansom Federacije (član 9. stav (3));
  - b) obavlja energetsku djelatnost bez izdate licence (član 63. stav (1));
  - c) obavlja energetsku djelatnost nakon isteka roka važenja licence (član 63. stav 6));
  - d) obavlja energetsku djelatnost nakon oduzimanja licence (član 64. stav (2) i član 65. stav (1));
  - e) obavlja djelatnost u gasnom sektoru suprotno pravilima o funkcionisanju distributivnog, odnosno transportnog sistema gasa (član 27. stav (1) i član 38. stav (1));
  - f) obavlja djelatnost u gasnom sektoru suprotno članu 46. ovog zakona;
  - g) ne čuva tajnost povjerljivih, komercijalnih, poslovnih i drugih podataka do kojih dođe obavljanjem djelatnosti u gasnom sektoru (tačka n) stav (2) člana 28. i tačka n) stav (2) člana 37. zakona);
  - h) ako korisnika sistema kome je izdata saglasnost za priključenje ne priključi na transportni, odnosno distributivni sistem ili to ne učini u roku od 30 dana od dana prijema urednog zahtjeva u skladu sa tačkom d) stava (2) člana 28. i tačkama e) i f) stava (2) člana 37. ovog zakona;
  - i) izvrši prekid isporuke gasa kupcu suprotno tač. a) stava (4) člana 58. i stav (9) člana 70. ovog zakona.
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 3.000 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 300 KM do 1.500 KM.

Član 90.

- (1) Za prekršaj kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 10.000 KM pravno lice, ako:
  - a) suprotno stavu (1) člana 57. ovog zakona priključi objekat na transportni ili distributivni sistem bez prethodno pribavljene saglasnosti za priključenje izdate od strane operatora transportnog ili distributivnog sistema (tačke o) stava (2) člana 28. i tačke f) stava (2) člana 37. ovog zakona i
  - b) ne koristi energiju pod uslovima utvrđenim u saglasnosti za priključenje (stav (5) člana 77. ovog zakona)
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 2.000 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 300 KM do 1.000 KM.

Član 91.

- (1) Za prekršaj kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 10.000 KM pravno lice, ako:
  - a) ne omogući ovlaštenim licima gasnog subjekta pristup mjernim uređajima i instalacijama, kao i mjestu priključka radi kontrole, održavanja, izmještanja ili prekida isporuke gasa (stav (6) člana 77. ovog zakona);
  - b) onemogući ovlaštenim licima gasnog subjekta pristup do nekretnina i na nekretnine na kojima se nalaze ili grade gasni objekti (stav (3) člana 56. ovog zakona) .
  - c) gradi objekte i izvodi radove, iznad ili pored energetske objekta bez odobrenja energetske subjekta ili ako sadi drveće i drugo rastinje na zemljištu iznad, ispod ili u neposrednoj blizini energetske objekta, koji ometaju proizvodnju, transport, distribuciju ili isporuku energije (st. (7) i (8) član 58. ovog zakona).
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 2.000 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 300 KM do 800 KM.

XVIII PRIJELAZNE ODREDBE

Član 92. (Privremeno djelovanje)

- (1) Svi subjekti za gas koji postoje na dan stupanja na snagu ovog zakona mogu nastaviti trenutni obim aktivnosti bez licence Regulatorne komisije ali samo do organizacionog i funkcionalnog uspostavljanja Regulatorne komisije za oblast gasa.

- (2) Rok za organizaciono i funkcionalno uspostavljanje Regulatorne komisije za oblast gasa ne može biti duži od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (3) Subjekti iz stava (1) ovog člana mogu nastaviti rad prema tarifi koja postoji na dan stupanja na snagu ovog zakona dok Regulatorna komisija ne odobri novu tarifu u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (4) Gasni subjekti koji na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljaju neku od gasnih djelatnosti uskladit će svoje poslovanje sa ovim zakonom u roku ne dužem od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona.
- (5) Pravno razdvajanje operatora distributivnog sistema iz člana 17. i 20. ovog zakona izvršit će se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (6) Pravno razdvajanje operatora transportnog sistema iz člana 17. i 19. ovog zakona izvršit će se u roku ne dužem od 31.12.2014. godine.
- (7) Do ishodovanja licence za obavljanje djelatnosti transporta gasa iz člana 36. stav (3) ovog zakona, za operatora transportnog sistema iz člana 37. ovog zakona u Federaciji se određuje BH-Gas.
- (8) Do osnivanja operatora tržišta na državnom nivou, ili do uspostavljanja operatora za gas na državnom nivou, djelatnost operatora tržišta u Federaciji će obavljati operator transportnog sistema u okviru funkcionalno razdvojene cjeline, a na osnovu licence izdate od strane Regulatorne komisije
- (9) Do osnivanja operatora tržišta iz stava (8) ovog člana, naknada za rad operatora tržišta je sastavni dio naknade za korištenje transportnog sistema.
- (10) Danom uspostavljanja jednog od organa iz stava (8) ovog člana prestaje važiti licenca operatoru transporta za obavljanje djelatnosti operatora tržišta.
- (11) Metodologije za utvrđivanje tarifa i cijena za gas iz nadležnosti Regulatorne komisije utvrdit će se najkasnije u roku od šest mjeseci od funkcionalnog uspostavljanja Regulatorne komisije i određivanja operatora distributivnog sistema gasa.
- (12) Do uspostavljanja regulatora na državnom nivou obavezu pružanja javne usluge iz stava (3) člana 16. ovog zakona a iz nadležnosti državnog regulatora utvrđuje Ministarstvo.
- (13) Do uspostavljanja regulatora na državnom nivou i nezavisnog operatora sistema na državnom nivou obaveze i njihove nadležnosti iz čl. 37.,38., 39.,40., 41., 42., 45. i stava (5) člana 55. ovog zakona preuzima Ministarstvo.
- (14) Do ispunjavanja uslova iz stava (1) člana 46. ovog zakona, snabdijevanje gasom iz stava (3) člana 46. ovog zakona do kraja 31.12.2014.godine obavljat će Energoinvest/BH-Gas, odnosno Energoinvest d.d. Sarajevo i/ili pravni sljednik BH-Gas-a, nakon izvršenog pravnog razdvajanja iz stava (6) ovog člana, te ispunjavanja zakonom predviđenih uslova.

- (15) Pravilnik iz stava (3) člana 12. ovog zakona Ministarstvo donosi u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (16) Za zadovoljenje zahtjeva iz st. (4), (5) i (6) člana 67. ovog zakona i stava (14) ovog člana, a do njegovog okončanja, Federacija podržava projekat "Harmonizacija tehničke regulative u gasnom sektoru zemalja jugoistočne Evrope" koji se radi u koordinaciji sa "DVGW" - njemačkim udruženjem za gas i vodu, i "IGT" kao operativnim izvršiocem ispred Udruženja za gas Bosne i Hercegovine.
- (17) Izmjene i dopune pravilnika iz stava (14) ovog člana donosit će se sukcesivno nakon kandidovanja tehničke regulative verifikovane od strane Koordinacionog odbora projekta iz stava (15) ovog člana, i odobrene od strane Udruženja za gas Bosne i Hercegovine.
- (18) Snabdjevač prirodnog gasa će, u roku od 90 dana utvrditi opće uslove za snabdijevanje iz tačke d) stava (3) člana 70. ovog zakona i dostaviti ih Regulatornoj komisiji na odobravanje.
- (19) Javni snabdjevač prirodnog gasa će, u roku od 90 dana od dana njegovog određivanja, utvrditi opće uslove za snabdijevanje iz tačke b) stava (4) člana 71. ovog zakona i dostaviti ih Regulatornoj komisiji na odobravanje.
- (20) Akta iz svoje nadležnosti operatori sistema za gas će donijeti u roku od šest mjeseci od dana određivanja i dostaviti ih Regulatornoj komisiji, odnosno Ministarstvu, u okviru njegove nadležnosti utvrđene ovim zakonom, na odobravanje.
- (21) Propisi iz člana 48. stav (2) tač. f), j), n), p) i r) i člana 49. stav k) ovog zakona, za čije donošenje je nadležna Regulatorna komisija, donijet će se u roku do godinu dana od dana funkcionalnog uspostavljanja Regulatorne komisije.
- (22) Licence izdate do dana stupanja na snagu ovog zakona važe do isteka roka na koji su izdate.
- (23) Opća akta za pružanje usluga operatora gasnih sistema uskladit će se sa ovim zakonom najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i njihovog uspostavljanja.
- (24) Jedinice lokalne samouprave dužne su uskladiti razvojna dokumenta sa ovim zakonom i najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (25) Ispunjavanje obaveza po osnovu zatečenih dugoročnih ugovora (Dugoročni ugovor o transportu prirodnog gasa zaključen između Energoinvest/BH-Gas i MOL Mađarska, stupio na snagu 01.04.1998. godine sa trajanjem od 20 godina, odnosno, dugoročni ugovor o transportu prirodnog gasa, zaključen dana 17.03.1999.godine između Energoinvest/BH-Gas i NIS-Naftna industrija Srbije sa primjenom i stupanjem na snagu od 01.01.1998.godine i trajanjem od 20 godina) na dan stupanja na snagu ovog zakona, vršiće se u skladu sa propisima koji su bili na snazi na dan zaključenja ugovora sve dok se ugovoreni rokovi ne ispune.

(26) Svaka izmjena odredbi ugovora navedenih u stavu (25) ovog člana, podliježe obaveznoj primjeni odredbi ovog zakona.

Član 93.

- (1) Tarifne kupce, do izbora javnog snabdjevača u skladu sa stavom (6) člana 71. ovog zakona, nastavlja da snabdijeva snabdjevač koji ih je snabdijevao do stupanja na snagu ovog zakona, na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.
- (2) Kupce koji na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju status kvalifikovanog kupca nastavlja da snabdijeva snabdjevač koji ih je snabdijevao do stupanja na snagu ovog zakona.
- (3) Operatori transportnog sistema i korisnici transportnog sistema, osim snabdjevača, zaključit će ugovor o priključenju u skladu sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (4) Operator distributivnog sistema zaključit će ugovore o priključenju sa krajnjim kupcima u skladu sa ovim zakonom najkasnije do 1. januara 2015. godine.

Član 94.

- (1) Propisi iz čl. 52. stav (9), 60. stav (2), i 67. stav (5), na osnovu ovlaštenja iz ovog zakona, donijet će se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do donošenja propisa iz stava (1) ovog člana primjenjivat će se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.
- (3) Tehnički propisi doneseni do stupanja na snagu ovog zakona primjenjuju se do donošenja tehničkih propisa na osnovu ovlaštenja utvrđenih ovim zakonom.

XIX ZAVRŠNE ODREDBE

Član 95. (Stupanje na snagu zakona)

- (1) Na postupke koji su propisani ovim zakonom na odgovarajući način se primjenjuju odredbe Zakona o upravnom postupku, Zakona o privrednim društvima, Zakona o koncesijama Federacije Bosne i Hercegovine, Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 02/06, 72/07, 32/08 i 4/10).
- (2) Zakon se može primjenjivati u svim svojim odredbama na Distrikt Brčko, a Regulator može primjenjivati zakon na sva preduzeća za prirodni gas u Distriktu Brčko, ukoliko Skupština Brčko Distrikta BiH donese legislativu kojom se utvđuje da Brčko Distrikt BiH bude regulisan odredbama ovog zakona.
- (3) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Uredba o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede („Službene novine Federacije BiH“, broj: 83/07).
- (4) Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.